

EESTI MAAÜLIKOOL
Põllumajandus- ja keskkonnainstituut

Alar Härm

**LOODUSES ELLUJÄÄMINE:
X- JA Y- GENERATSIOONI TEADMISTE JA OSKUSTE
VÕRDLUS**

**SURVIVING IN THE NATURE:
COMPARISON OF SKILLS AND KNOWLEDGE OF THE X-
AND Y – GENERATION**

Bakalaureuse töö

Loodusturismi õppekava

Juhendaja: Tarmo Pilving Msc

Tartu 2019

Eesti Maaülikool Kreutzwaldi 1, Tartu 51014		Bakalaureusetöö lühikokkuvõte	
Autor: Alar Härm		Õppekava: Loodusturism	
Pealkiri: Looduses ellujäämine: X- ja Y-generatsiooni teadmiste ja oskuste võrdlus			
Lehekülgi: 51	Jooniseid: 12	Tabeleid: 2	Lisasid: 3
Osakond: Põllumajandus- ja keskkonnainstituut Uurimisvaldkond: Sotsiaalpedagoogika Juhendaja: Tarmo Pilving Msc Kaitsmiskoht ja aasta: 2019 Tartu			
<p>Uurimistöö eesmärk oli teada saada, kas ja kui palju erinevad X- ja Y generatsiooni esindajate teadmised ja oskused looduses hakkama saamiseks. Teaduskirjandusega tutvudes püstitati töö hüpotees: „Y-generatsiooni teadmised hädaolukorras looduses hakkama saamise kohta on halvemad, kui X-generatsiooni esindajatel.“ Tööga sooviti näha, kas hirm on tingitud halvadest teadmistest ja oskustest. Lisaks oli soov välja selgitada kas mõlema generatsiooni esindajad oleksid nõus kasutama teenust, millega antaks edasi teoreetilisi ja praktilisi teadmisi, kuidas looduses hädaolukorras hakkama saada. Sellest kujunes töö esimene uurimisküsimus: „Kas inimesed oleksid nõus ostma teenust, et parandada oma teadmisi ja oskusi looduses hakkamasaamiseks?“ Turu uuringuks püstitati teine uurimisküsimus: „Kas Eesti turul on saadaval piisav hulk teenuseid, mille abil looduses ellujäämise teadmisi omistada?“</p> <p>Metoodikana kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit, meetodina kasutati struktureeritud anonüümset internetipõhist küsimustikku, millele vastasid Y- ja X-generatsiooni esindajad. Andmete analüüsimiseks andmed grupeeriti ja oskuste hindamiseks võeti keskmisi, et sarnaseid andmeid võrrelda. Turul saada olevate teenuste analüüsimiseks otsiti üles kõik turul olevad teenused, mida võrreldi kestvuse ja pakutavata sisu järgi.</p> <p>Andmete analüüsist ei tulnud välja, et inimeste negatiivsed emotsioonid oleksid seotud nende teadmistega. Kui mõlemad osapooled hindasid oma teadmisi rahuldavaks, oli X-generatsiooni esindajate hirm looduse ees suurem. Tulemustest tuli välja, et see oli pigem tingitud asjaolust, et neil oli looduses viibides olnud rohkem ohtlikke olukordi. Töö tulemusena selgus, et inimeste teadmised ei ole generatsioonide vahel halvenenud, suuremaks mõjutajaks on see, kus on inimesed veetnud enama osa oma elust. Need, kes on rohkem elanud maal hindasid oma oskusi ja teadmisi looduses hakkama saamiseks kõrgemalt. Kõik osapooled pidasid oluliseks teadmiste edasiandmist noorematele põlvedele ja mõlemast generatsioonist üle poole soovivad täiendada ka oma teadmisi.</p>			
Märksõnad: loodus, hakkama saamine, ohtlik olukord			

Estonian University of Life Sciences Kreutzwaldi 1, Tartu 51014		Abstract of Bachelor´s Thesis	
Author: Alar Härm		Specialty: Nature tourism	
title: Surviving in the nature: comparison of skills and knowledge of the x- and y – generation			
Pages: 51	Figures: 12	Tables: 2	Appendixes: 3
Department: Institute of Agricultural and Environmental Sciences Field of research: Social Pedagogy Supervisors: Tarmo Pilving Msc Place and date: Tartu 2019			
<p>The aim of this research was to find out if and how much differ the knowledge and skills of X- and Y-generation representatives on the subject of surviving in the nature. Doing research on the subject led to a hypothesis: “Generation Y’s knowledge on survival in the nature is worse than Generation X.” With this paper the author wanted to find out if the fear of people was correlated to their lack of knowledge. The author also wanted to find out if the representatives of X- and Y-generation are interested in using a service where they study knowledge and skills about surviving in the nature. On a market research they wanted to find out if there are service providers on the Estonian market.</p> <p>For the methodology they used quantitative research and as the method they used a structured anonymous questionnaire which was answered by X- and Y-generation. For the analysis the data was grouped and averages were taken to compare similar data. For the market research analysis each service provider was found and compared on its length and contents.</p> <p>The results didn’t show that the negative emotions of people were correlated to their knowledge. Both generations believe their knowledge about nature to be poor, X-generation had a bigger fear about nature. The results showed that the larger fear of X-generation was due to the fact that they had had more dangerous situations. The results of this paper showed that the knowledge difference between X- and Y-generation hasn’t worsened, how good peoples skill is, depends on where they have lived for most of their lives. Those who have lived most of their lives in the countryside believe their knowledge and skill for survival to be better. Every respondent believes that it is important to pass on the knowledge about nature to younger generations and more than half want to improve their own knowledge and skill.</p>			
Keywords: nature, surviving, emergency			

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE	7
1.1 X- ja Y-Generatsioon	7
1.2 Inimeste suhe loodusega	9
1.3 Looduses ellujäämine	10
2. MATERJAL JA METOODIKA	12
2.1 Küsimustiku koostamine ja turu uuring	12
2.2 Valimi moodustamine ja uuringu läbiviimine	13
2.3 Andmete analüüs	14
3. TULEMUSED	15
3.1 Esimene küsimustik	15
3.2 Teine küsimustik	23
3.3 Turu uuring	26
4. ARUTELU JA JÄRELDUSED	29
KOKKUVÕTE	33
KASUTATUD KIRJANDUS	35
SURVIVING IN THE NATURE COMPARISON OF SKILLS AND KNOWLEDGE OF THE X- AND Y – GENERATION	37
LISAD	39
Lisa 1. Küsimustik 1	40
Lisa 2. Küsimustik 2	45
Lisa 3. Turu uuring. Ellujäämis kursused	47

SISSEJUHATUS

Inimeste harjumused muutuvad ajas vastavalt keskkonnale, kus üles kasvatakse (Mannheim 1952, Pilcher 1993 kaudu). X- ja Y-generatsioon on üles kasvanud erinevas keskkonnas (Pendergast 2010). X-generatsiooni lapsepõlves tegeles kasvatamisega rohkem lapsevanem ja aega veedeti rohkem välikeeskonnas, Y-generatsioon pidi olema iseseisvam ja aega veedeti rohkem siseruumides (Pendergast 2010). Tänapäevaks on tehnoloogiaga kohanenud mõlemad generatsioonid, aga Y-generatsioon on selles keskkonnas üles kasvanud ja on seetõttu sellega rohkem kohanenud (Reisenwitz, Iyer 2009). Info ajastu ühiskonnas veedetakse suur osa lapsepõlvest siseruumides ja arvuti keskkonnas (Huang 2010). Inimeste jaoks mugav keskkond on see, mida nad tunnevad ja millega nad on harjunud (Staats, Gatersleben, Hartig 1997). Kuna inimesed ei ole harjunud looduses aega veetma, on neile keskkond võõras ja seetõttu hirmus (Saar 2015, Skör 2005). Mida vähem aega veedetakse teatud keskkonnas, seda võõram see on ja ilma kogemusega puuduvad ka oskused ja teadmised (Skör 2005). Inimestele meeldib vaba aega veeta looduses, aga samal ajal tekitab loodus neis ebamugavust (Saar 2015)

Suurim hirm on inimestel äraeksimise ees (Saar 2015, Bixler 1994). Kui inimestel tekib looduses ootamatu olukord ja teadmised puuduvad on suur risk, et tekib paanika (Macwelch 2011). Paanikas teevad inimesed valesid otsuseid ja võivad seada enda elu ohtu (Macwelch 2011). Kui inimesel on piisavad teadmised ja oskused on võimalik ellujäämise tõenäosust suurendada (Wiseman 2009). Inimesed on harjunud elama linnastunud keskkonnas ja seetõttu on nooruspõlvest omandatud oskused seotud linnakeskkonnaga (Barber 2017). Looduses hakkama saamiseks ja ennast turvaliselt tundmiseks on vajalik juurde õppida oskused, mida looduses kasutada (Skör 2005). Linnastunud ühiskonnas jääb vajalike teadmistega inimeste hulk väiksemaks, seetõttu väheneb teadmiste edasi andmine (Barber 2017). Kui pöörata tähelepanu loodusteadmiste edasi andmisele tekib inimestel parem suhe loodusega ja hirm looduse ees väheneb. Samuti on see oluline, et säiliks inimesed kellel on teadmised mida edasi anda ka tulevastele põlvedele.

Teaduskirjanduse analüüsi põhjal püstitati hüpotees: „Y-generatsiooni teadmised hädaolukorras looduses hakkama saamise kohta on halvemad, kui X-generatsiooni

esindajatel.“ Lisaks sooviti välja selgitada, kas inimestel on huvi oma teadmisi parandada läbi teenuse kasutamise. Sellest kujunes töö esimene uurimisküsimus: „Kas inimesed oleksid nõus ostma teenust, et parandada oma teadmisi ja oskusi looduses hakkamasaamiseks?“ Teema valikul sai määravaks see, et autori kokkupuutel Y-genertsiooni noortega tuli välja tõsiasi, et noored ei oska tuld teha. Töö käigus sooviti ka välja selgitada, kas Eesti turul on saadaval teenused, mida kasutades omandada vajalikke teadmisi looduses hakkama saamiseks. Turu uuringuks püstitati teine uurimisküsimus: „Kas Eesti turul on saadaval piisav hulk teenuseid, mille abil looduses ellujäämise teadmisi omistada?“

Uurimustöö on vajalik teenusepakkujatele, haridustöötajatele ja lapsevanematele mõistmaks, et teadmiste edasi andmine on vajalik ja seda juba noores eas (Mannheim 1952), sest paljud inimesed armastavad looduses käia lõõgastumas (Staats, Gatersleben, Hartig 1997). Inimestel on vajalik omada teadmisi, kuidas looduses hädaolukorras hakkama saada, et ellujäämistõenäosus oleks suurem (Wiseman 2009). Loodusteadmiste õpetamine aitab tuua inimesed loodusele lähemale ja seeläbi luua terviklikuma maailmavaate, mis on hädavajalik, et mõistetakse looduse kaitse vajalikkust (Torkar, Valenchak 2016).

1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE

1.1 X- ja Y-Generatsioon

Generatsiooniteooriast on räägitud juba üle poole sajandi. Karl Mannheim kirjutas 1923 saksakeelse essee „*Das Problem der Generationen*“, mis 1952 tõlgiti inglise keelde pealkirjaga „*The Problem of Generations*“ (Pilcher 1993). Sotsioloogia seisukohast peetakse Mannheimi teooria süstemaatikat kõige paremaks (Bengston, *et al.* 1974, Pilcher 1993 kaudu). Mannheimi teooria suureks plussiks on see, et ta on üritanud defineerida inimeste käitumuslikke mustreid tulenevalt nende generatsioonilisest paiknemisest (Mannheim 1952, Pilcher 1993 kaudu). Mannheim (1952) toob välja, et inimeste käitumusmustrid kujunevad välja perioodil, mil nad on noored ja just see mõjutab kõige rohkem täiskasvanud inimese käitumusmustreid. Mannheimi töö edasiarenguna on generatsiooniteooriat isegi kirjeldatud, kui lapse-vanemate suhtest tulenevat arengut (Glenn 1977, Pilcher 1993 kaudu). Mannheimi teoorias on välja toodud, et generatsioonide üleminekul on väga tugev mõju eelneval generatsioonil. Kui ei oleks generatsioonide üleminekuperioodi, mil teadmisi ja käitumusmustreid antakse üle järgmistele põlvvedele, ei oleks olemas ka ülekattuvaid sarnasusi, oleks vaid sündimine, elamine ja suremine (Mannheim 1952, Pilcher 1993 kaudu). Mannheimi (1952) teooria järgi saab järeldada, et noorema generatsiooni käitumusmustrid on edasiareng eelnevast generatsioonist, muutuvaks faktoriks on neid ümbritsev keskkond. Mannheimi teooria on aktuaalne ka tänapäeval, muutunud on vaid info kogus ja kanal kust kaudu informatsiooni omandatakse. Info ajastul saadakse suur hulk teadmisi interneti vahendusel (Reisenwitz, Iyer 2009). Mannheimi teooria järgi ei ole generatsioonid jagatud konkreetseteks ajavahemikeks, küll aga on edasistel uuringutel üritatud leida raamistik mille järgi generatsiooni defineerida. Donna Pendergast (2010) on generatsiooniteooria sügavamaks uurimiseks jaganud generatsioonid sünniaastate järgi (tabel 1), kus Y-generatsioon on sündinud vahemikul 1982-2002 ja X-generatsioon 1961-1981 aastatel.

Tabel 1. Pendergasti (2010) süsteemi järgi vanuste jaotus.

Sünniaastad	Generatsiooni nimetus	Vanusevahemik aastal 2019
1901-1924	G.I	Vanemad kui 95
1925-1942	Vaikiv	77-94
1943-1960	Beebibuumerid	59-76
1961-1981	Generatsioon X	38-58
1982-2002	Generatsioon Y	17-37
2003-	Generatsioon Z	16 või nooremad

Suurim faktor, mis mõjutab X- ja Y-generatsiooni on see, kuidas nad on üles kasvanud. Y-generatsioon on sündinud perekonda, kus üldjuhul mõlemad vanemad käivad tööl ja rohkem on perekondi, kus on ainult üks laps (Pendergast 2010). Üles kasvades oli Y-generatsiooni esindajatel vähem tuge vanematelt ja rohkem oma eakaaslastelt (Pendergast 2010). Tehnoloogia arenguga said arenenud ühiskondade noored üha rohkem toetuda digitaalsele andmevahetusele – internet, telefonid, sotsiaalmeedia jmt (Pendergast 2010). Y-generatsiooni esindajad on haritumad, lisaks on nad kohanemisvõimelisemad (Reisenwitz, Iyer 2009; Pendergast 2010). Infoajastul areneb tehnoloogia kiiresti, nemad on sellega üles kasvanud ja teavad, et kohanema peab kiiresti (Reisenwitz, Iyer 2009; Pendergast 2010)

X-generatsiooni esindajad on üles kasvanud ajal, mil laste kasvatamisega tegeleti aktiivsemalt, lapsepõlv veedeti rohkem välistingimustes ja info tulv oli oluliselt väiksem (Pendergast 2010). Üles kasvades olid X-generatsiooni esindajad kohustatud rohkem pühenduma tööle ja sellest tulenevalt oli neil vähem vaba aega (Huang 2010). Raha teenimiseks pidi kulutama rohkem aega ja sellest tulenevalt valivad X-generatsiooni esindajad rohkem, mida oma rahaga peale hakkavad (Huang 2010). Kui X-generatsioon elas selleks, et töötada, siis Y-generatsioon on näidanud tendentsi, et tööd tehtaks selleks et elada – nii vähe kui võimalik (Huang 2010). Y-generatsioon tahab rohkem nautida elu, näha maailma ja reisida. Noorema generatsiooni esindajad eelistavad elamiseks linnakeskkonda, kus info voog on suurem ja samuti on nende jaoks oluline faktor mugav keskkond – võimalus kaitsta end elementide eest (Huang 2010).

Nii X-, kui ka Y-generatsiooni esindajad on kohanenud tehnoloogiaga, et hakkama saada töökeskkonnas. X-generatsioon on tehnoloogia arengu eestvedajateks, nemad pidid oma eluaja jooksul õppima täiskasvanuna tehnoloogiat kasutama. Y-generatsioon on sündinud infoajastul ja nemad on tehnoloogia keskel üles kasvanud. Sellest tulenevalt tunnevad

noorema generatsiooni esindajad ennast tehnoloogiaga mugavamalt. Kui X-generatsiooni esindajaid loetakse veel teleka inimesteks, siis Y-generatsioon on arvuti ja sotsiaalmeedia esindajad. (Reisenwitz, Iyer 2009)

1.2 Inimeste suhe loodusega

Inimese suhe loodusega on inimkonna ajaloo vältel muutunud palju. Andres Vesper (2012) on arutanud, kas inimene on osa loodusest või on ta sellest kuidagi kõrgemal? Enamasti vaidlevad sellel teemal inimesed, kes ise elavad loodusest kaugel (Sammul 2005). Linnastumisega on kaasa tulnud inimeste mõttemaailma avarumine ja muutumine, inimesed üritavad linna ja loodust enda jaoks lahti mõtestada nimetades erinevaid kultuure: looduskultuur, linnakultuur jne (Sammul 2005). Inimesed muutuvad linnastruktuurist sõltuvaks ja loodust üritatakse kultuuriruumi ära mahutada (Sammul 2005). Toiduained saadakse poest, mitte otse loodusest. Inimestel kaovad oskused, kuidas looduses hakkama saada (Sammul 2005). Kui Eurooplased hakkasid Ameerikat asustama ootasid neid ees tõsised probleemid looduse ees (Barber 2017). Algusaastatel pidid nad kannatama tõsiste näljahädade käes, kuniks nad said kohalikelt põlisasukatelt õpetusi, kuidas loodusest süüa hankida (Barber 2017). Kui aga kogu maailm linnastub ja muutub modernsest struktuurist sõltuvaks, siis kelle käest me saame õppida vajalikke oskusi?

Inimesed armastavad looduses käia lõõgastumas (Saar 2015, Staats, Hartig 2004). Küll, aga ei naudita looduses olla üksinda, sest see tekitab hirmu (Saar 2015). Lõõgastumise oluliseks punktiks on seltskonnast tingitud turvatunne (Staats, Hartig 2004). Kui turvatunne on kogemuste najal saavutatud nauditakse looduses olemist ka üksinda (Staats, Hartig 2004). Lisaks seltskonnale võib turvatunde tagada ka varasemalt kogetud emotsioon mingi kindla kohaga (Bixler 1994). Psühholoogid on tõestanud, et inimestel on tugev emotsioon erinevate kohtadega (Bixler 1994, 1997). Olgu emotsiooniks siis positiivne või negatiivne. Mida rohkem aega mingis keskkonnas veedetakse seda tugevam side luuakse (Bixler 1994). Kui varasemalt pidid inimesed oma kodukoha lähistel metsas käima toitu otsimas, kujunes neil välja harjumus tuttava kohaga ja negatiivseid emotsioone ei kujunenud (Skör 2010). Tänapäeval aga on inimeste argipäevategevused linnatingimustes ja kujunenud mugavust looduse ees ei ole (Skör 2010). Inimesed soovivad tänapäeva looduses käia, aga suurem hulk

eelistab käia ainult valmisstruktureeritud kohtades tegemas etteplaneeritud tegevusi (Skör 2010). Seda sama saab võrdluseks tuua Triin Saare (2015) aastal tehtud töö tulemustega, kus tuli välja et inimesed soovivad käia looduses kaaslastega tähistatud matkaradadel.

1.3 Looduses ellujäämine

Enamik tänapäeva inimesi, kes on harjunud linnastunud maailmaga, käivad looduses vaid koos sõpradega ja eelistavad tähistatud matkaradasid ja turvatunnet (Staats, Hartig 2004). Mis juhtub aga siis, kui tuleb ette ootamatu olukord - kui keset metsa läheb auto katki, kui eksid seenel olles ära või kui saad matkarajal viga? Järgneval kirjeldatud oskusi peetakse looduses ellujäämiseks kõige vajalikumaks.

Enamik õnnetusi, mis juhtub metsas ära eksinud inimesega on tingitud paanikasse sattumisest (Macwelch 2011). Looduses ellujäämise teemal on kirjutatud palju populaarteaduslikke raamatuid, kus on kirjeldatud mida teha ja mida mitte teha. Igas neist on välja toodud, et looduses hätta jäämise kõige tähtsam punkt on jääda rahulikuks (Land 2019, Tkaczyk 2019, Corcoran 2019, Macwelch 2011). Kõige lihtsam viis paanikat ära hoida on olukorda ennetada – mõelda läbi võimalikud situatsioonid, mis võivad juhtuda ja lahendused neile probleemidele (Macwelch 2011). Kui sa jääd rahulikuks saad hakata tähtsuse järjekorras probleeme lahendama (Corcoran 2019, Land 2019). Üks reegel, mida meeles pidada on „kolme“ reegel. Inimene saab elada 3 minutit ilma õhuta, 3 tundi ilma soojata, 3 päeva ilma veeta ja 3 nädalat ilma toiduta (Tkaczyk 2019). Kui rahu on saavutatud ja olukord läbi analüüsitud on järgmine oluline etapp saada kaitset elementide eest (Corcoran 2019). Olenevalt ilmastikust ja keskkonnast võivad olla vajalikud tegevused erinevad. Oluline on saada kaitset vihma, tuule ja külma eest (Tkaczyk 2019, Corcoran 2019). Eelneva punkti alla käib ka tule tegemine. Varjualuse ehitamisel ja tule tegemisel on rida ohutusnõudeid mida jälgida. Varjualust ei tohi ehitada kohta, mida varitsevad selged ohud. Selleks võib olla üleujutusohu, surnud puud mis võivad tuulega ümber kukkuda, tuulekoridor jmt (Corcoran 2019). Tule tegemisel tuleb alati teha ohutu tulease (Tkaczyk 2019). Kui ilmastiku eest on kaitse olemas on oluline leida joogivett ja alles seejärel tuleb muretseda toidu hankimise pärast (Corcoran 2019, Tkaczyk 2019).

Looduses ellujäämiseks on vajalik saada kaitset elementide eest, leida vett ja leida toitu (Macwelch 2011). Meetodeid, kuidas ehitada varjualust, teha tuld, leida joogivett on palju erinevaid ja sõltub asukohast kus sa hädas oled. On olemas looduslikke varjualuseid (koopad) ja ehitatavaid varjualused (A-raam varjualune (*A-frame shelter*), iglu jmt) (Tkaczyk 2019). Lõkke süütamiseks on parim kütus kuivanud okaspuu (Linnamäe 2012). Lõkke süütamiseks on hea kasutada kasetohtu või kuivanud kuuseoksi (Linnamäe 2012). Lõket saab süüdata erinevate vahenditega. Tulepulk, luup, tikud ja vibu on ühed võimalikest variantidest (Tkaczyk 2019, Linnamäe 2012). Olenevalt olukorrast on hea teha eri tüüpi lõkkeit. Söögi valmistamiseks ja vee keetmiseks piisab väikesest lõkkest, suur lõke on hea sooja saamiseks, öiseks soojasaamiseks on kõige ökonoomses palklõke (Linnamäe 2012). Vee puhastamiseks on kõige efektiivsem see läbi keeta (Linnamäe 2012, Corcoran 2019).

Enne kui loodusesse minna on vajalik anda kellelegi teada, kuhu ja kui kauaks sa plaanid jääda (Wiseman 2009). Kui märgatakse sinu kadumist on teada, kuhu sind otsima tulla. Kui sa oled kindlustanud enda lühiajalise turvalisuse on oluline anda märku oma asukohast (Wiseman 2009). Kui sa liigud oma algsest asupaigast edasi, jätta endast maha märke. Kui sa otsustad jääda paikeks on otstarbekas teha lõke suurem, et suits jõuaks kõrgemale (Wiseman 2009).

2. MATERJAL JA METOODIKA

2.1 Küsimustiku koostamine ja turu uuring

Uurimiseesmärkidele vastuste saamiseks tehti küsitlus nii X-, kui ka Y-generatsiooni esindajate seas. Leiti, et parim viis võimalikult suure osaluse saamiseks, oli koostada küsimustik internetipõhiselt. Elektrooniline veebipõhine uurimusküsimustik koostati Google Vormid keskkonnas. Küsimustikku jagati Facebookis töö autori avalikul lehel ja erinevates suletud gruppides, kuhu autoril oli ligipääs. Lisaks jagati küsimustikku matkafoorumis ja perefoorumis. Küsimustiku levitamisel oli eesmärgiks saada võimalikult palju erinevas vanuses vastajaid, et tulemus oleks järelduste tegemiseks piisav.

Esimese küsimustiku (lisa 1) eesmärk oli välja selgitada, kui head on inimeste teadmised ja oskused looduses hakkama saamiseks, kui mugavalt ja kindlalt ennast looduses tuntakse ja samuti oli eesmärgiks teada saada kust pärinevad inimeste teadmised. Vastajate käest küsiti nende vanus, mille põhjal oli andmete töötlemisel võimalik inimesed grupeerida X- ja Y-generatsiooni vahel ja sai tulemustest teha järeldusi. Teise küsimustiku (lisa 2) eesmärk oli välja selgitada, kas inimesed sooviksid osta teenust, millega antakse edasi, nii teoreetiliselt, kui ka praktiliselt teadmisi looduses hakkamasaamiseks. Jällegi oli vastajate käest küsitud vanus, et näha kas oli generatsioonide vahel tuleb erisusi.

Töös kasutati kvantitatiivset metoodikat ja meetodina kasutati struktureeritud internetipõhist küsimustikku. Kasutades kohortuuringut saab kõige paremini võrrelda X- ja Y-generatsiooni esindajate erisusi (Õunapuu 2014).

Mõlema küsimustiku esimesed kaks küsimust olid sotsiaal-demograafiliste andmete kogumiseks. Küsimused soo ja vanuse kohta, et saaks andmete töötlemisel selgelt eristada, kas generatsioonide vahel on erisusi. Lisaks oli esimeses küsimustikus küsimus inimeste elupaiga kohta, see oli oluline, et eristada kui suures osas erinevad linnastunud inimeste teadmised ja oskused maal elavate inimeste omadega. Esimeses küsimustikus oli järgnevalt küsimus inimeste vaba aja veetmise eelistuse kohta. Kvantitatiivsete andmete saamiseks oli küsimusi hinnangu vormis, kus kasutati 5-palli Likerti skaalat, mille alusel oli hea andmeid

generatsioonide vahel võrrelda (Õunapuu 2014). Likerti poolt välja töötatud skaalat peetakse kõige paremaks hoiakute mõõtmise skaalaks, sest see on mittevõrdlevat tüüpi. Inimene saab anda hinnangu oma nõustumise astmest. Esimese küsimustiku (lisa 1) 21. küsimus oli kombineeritud Likerti skaala situatsioonikirjeldustega. Teine küsimustik (lisa 2) oli kvantitatiivse loomuga, eesmärk oli näha kas eri generatsioonide esindajad soovivad teenust osta ja kas soovid teenuse ostmiseks on erinevad.

Turu olukorrast ülevaate saamiseks tehti internetipõhine turu uuring, mille eesmärgiks oli näha, kas turul on olemas teenused mida inimesed saaksid osta, et parandada oma teadmisi ja oskusi looduses hakkamasaamiseks. Eesmärk oli näha, kas turul on teenuseid puudu.

2.2 Valimi moodustamine ja uuringu läbiviimine

Töö eesmärkide analüüsimiseks oli oluline saada võimalikult lai valim X- ja Y-generatsiooni esindajaid, et minimeerida erinevust tervikust. Internetipõhist küsimustikku jagati autori Facebooki avalikul lehel, kuhu lisati palve, et küsimustikku jagatakse oma vanemate perekonnaliikmete ja tuttavatega. Y-generatsiooni esindajaid oli autori tutvusringkonnas piisavalt, sellele ei olnud vaja eraldi tähelepanu juhtida. Lisaks jagati küsitlust erinevates suletud gruppides, kuhu autoril oli ligipääs. Vanemate inimeste osakaalu suurendamiseks lisati küsitlus ka perefoorumisse. Andmetelt tehtavate üldistuste usaldusväärsuse suurendamiseks lisati küsitlus ka matkafoorumisse, et saada vastuseid inimestelt, kelle teadmised looduses hakkamasaamiseks olid eeldatavasti keskmisest kõrgemad.

Küsimustike tutvustavas tekstis anti osalejatele teada, et küsimustikule vastamine on anonüümne ja andmeid kasutatakse statistilise analüüsi koostamiseks. Inimestele anti esimeses küsimustikus teada, et eesmärk on välja selgitada kui heaks hindavad osalejad oma teadmisi ja oskusi looduses hakkamasaamiseks ja teise küsimustiku eesmärgiks on välja selgitada kas soovitakse osta teenust, millega oma teadmisi ja oskusi parandada. Lisaks oli välja toodud küsimustiku koostaja kontaktandmed, et vastajad saaksid soovi korral ühendust võtta.

Enne uurimisküsimuste väljasaatmist testis küsimustikke kolm inimest, et välja selgitada kas küsimustiku ülesehitus on loogiline ja arusaadav. Vastavalt kommentaaridele tehti küsimustikes parandused.

Turu uuringu tegemiseks otsiti interneti vahendusel üles leheküljed, kust on võimalik osta teenust millega parandada looduses hakkamasaamise oskusi. Selle jaoks kasutati erinevaid otsingusõnu („looduses ellujäämine“, „ellujäämine, ellujäämiskursus“, „looduses hakkama saamine“).

2.3 Andmete analüüs

Küsimustikest saadud andmete filtreerimiseks kasutati Google Vormide lisaprogrammi nimega Awesome-Table, kus sai andmeid grupeerida vastavalt vastajate vanusele, et võrrelda X- ja Y-generatsioonide esindajaid. Andmete töötlemiseks kasutati Microsoft Excelit. Tabelite loomiseks kasutati Microsoft Excel programmi. Andmete analüüsiks kasutati kvantitatiivset analüüsimeetodit „võrdlemine“ (Andmete analüüsimine 2019), kus andmeid võrreldi omavahel ning tulemusi kasutati bakalaureuse töö hüpoteesi kontrollimiseks.

Internetipõhise turuuuringu andmete analüüsiks kirjutati välja kõik turul olevad teenusepakkujad koos pakutavate teenustega. Võrdlevalt sai välja toodud ajalised kestvused ja tegevused mida õpetatakse.

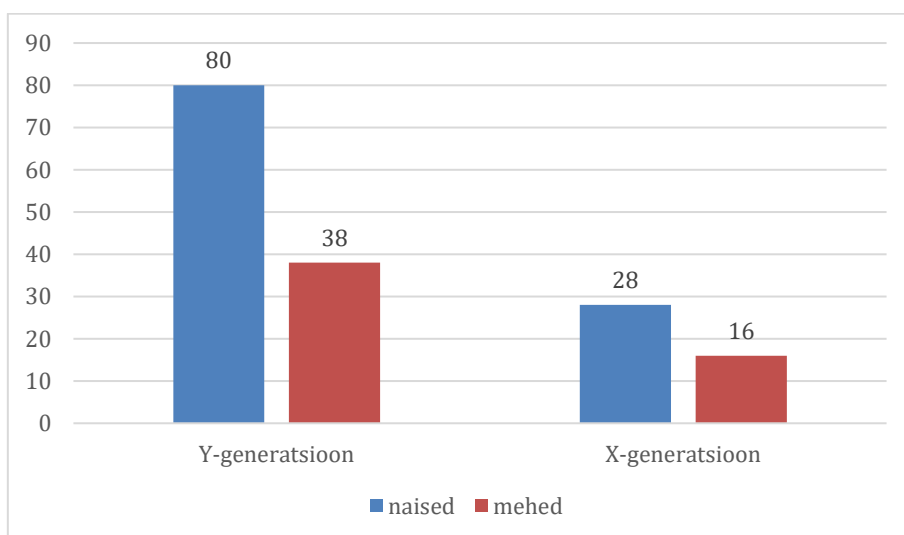
3. TULEMUSED

3.1 Esimene küsimustik

Esimese küsimustiku eesmärk oli välja selgitada respondentide emotsioonid seoses loodusega ja hinnang oma oskustele looduses hakkama saamiseks.

Esimesele küsimustikule vastas 168 inimest erinevatest vanusegruppidest. Vastajate seas oli 113 naist ja 55 meest. Kuus ankeeti, ei vastanud uurimustöö kriteeriumitele. 3 inimest olid beebibuumerid (tabel 1) ja 3 vastajat olid Z-generatsiooni (tabel 1) esindajad, nende tulemusi arvesse ei võetud.

Analüüsiks kasutati 162 ankeeti. Y-generatsiooni esindajaid ehk vanuses 17-37 olevaid inimesi oli 118, X-generatsiooni esindajaid ehk vanuses 38-58 olevaid inimesi oli 44. Mõlema generatsiooni respondentide seas oli naiste osakaal suurem. Y-generatsiooni vastajate seas oli 67,8 % naisi (80) ja 32,2% mehi (38) ja X-generatsiooni seas 63,6 % naisi (28) ja 36,4% mehi (16). X- ja Y-generatsioonide respondentide sooline jagunemine on nähtav joonisel 1.

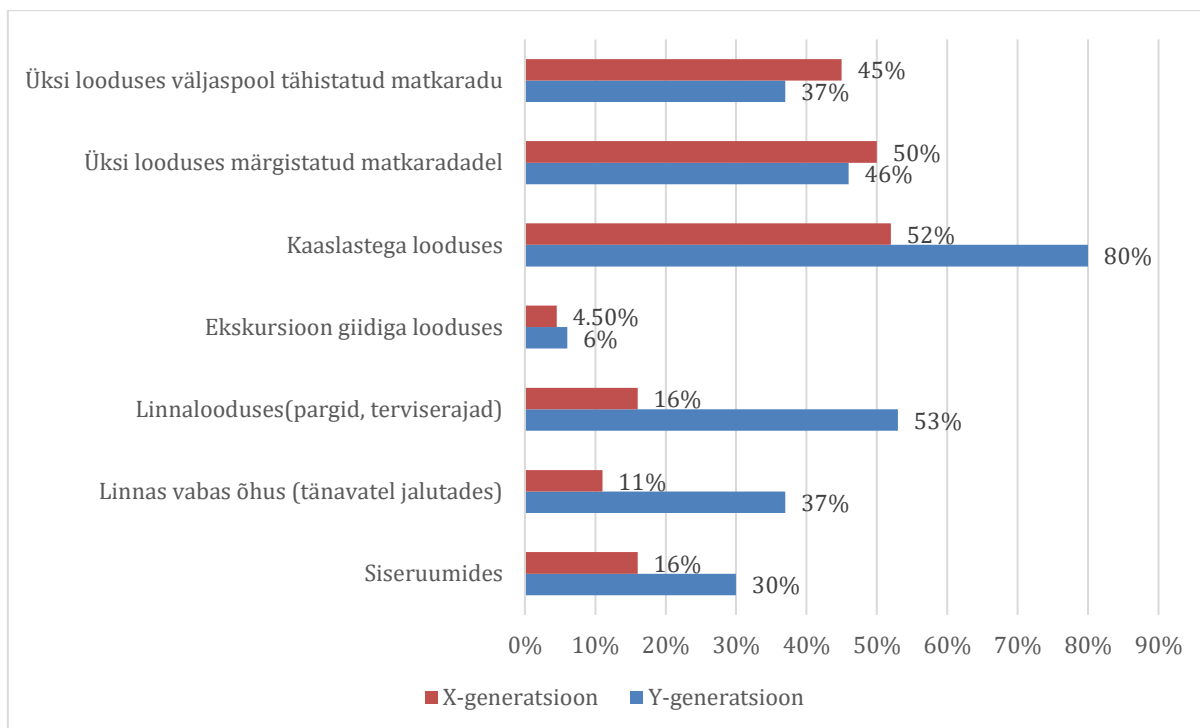

Joonis 1. Uuringus osalejate sooline jagunemine

Y-generatsiooni hulgas oli vanuses 17-23 33, 24-30 45 ja 31-37 40 vastajat. X-generatsiooni vastajatest oli vanuses 38-45 21, 36-53 19 ja 54-58 4 indiviidi.

Järgmise küsimusega oli soov teada saada, kui suure osa oma elust on elatud linnas, äärelinnas ja maal. Kogu vastanutest 13 % on elanud terve oma elu linnas, 5 % äärelinnas ja 3 % maal. Y-generatsiooni esindajatest on terve elu elanud linnas 7,6 %, äärelinnas 3,4% ja maal 2,4 % ja X-generatsiooni respondentidest linnas 6,8%, äärelinnas 2,3 % ja maal 0%. Suurema osa oma elust on linnas elanud 39 % vastanutest, 50 % X-generatsiooni esindajatest ja 35 % Y-generatsiooni respondentides. Y-generatsiooni esindajatest on 37 % vastanutest elanud suurema osa oma elust maal ja X-generatsiooni vastanutest 25 %. Maal ei ole üldse elanud või on elanud vähesel määral 49 % vastanutest, sh 35 % Y-generatsiooni ja 52 % X-generatsiooni esindajatest.

Neljanda küsimuse eesmärk oli välja selgitada, kus eelistavad osalejad veeta oma vaba aega. Valikus olid siseruumid, linnakeskkonnad ja looduskeskkonnad (joonis 2.). Valida võis ka mitu varianti. Ainult siseruumides meeldis aega veeta viiel inimesel 168'ist, kellest 4 kuuluvad Y-generatsiooni ja 1 X-generatsiooni. Kõigile ülejäänutele meeldib aega veeta vabas õhus. Kaaslastega looduses käimist naudib 117 inimest vastanutest. Y-generatsiooni vastanutest 80% naudib käia looduses kaaslastega, X-generatsiooni esindajatest käib 52 % meelsasti seltskonnaga looduses. Nooremal generatsioonil meeldib giidiga looduses käia 6% osalenutest ja vanema generatsiooni esindajatest 4,5%. Y-generatsiooni esindajatest 55 (46 %) käivad meelsasti looduses üksinda, kellest 44 (37 %) naudib käimist väljaspool tähistatud matkaradasid. X-generatsiooni vastanutest 22 (50 %) naudib üksinda looduses käimist, kellest 20 (45 %) käib meelsasti ka väljaspool tähistatud matkaradasid. 13 vastajat valisid meeldivaks tegevuseks muu, mille juures 9 täpsustasid, et meeldib aega veeta aias, suvilas või maamajas õues aega veetes. Kahele vastajale meeldib aega veeta kultuuriüritustel või restoranides aega veetes. Ühele vastajale meeldib aega veeta merel ja ühele vastajale meeldib looduses sporti teha.

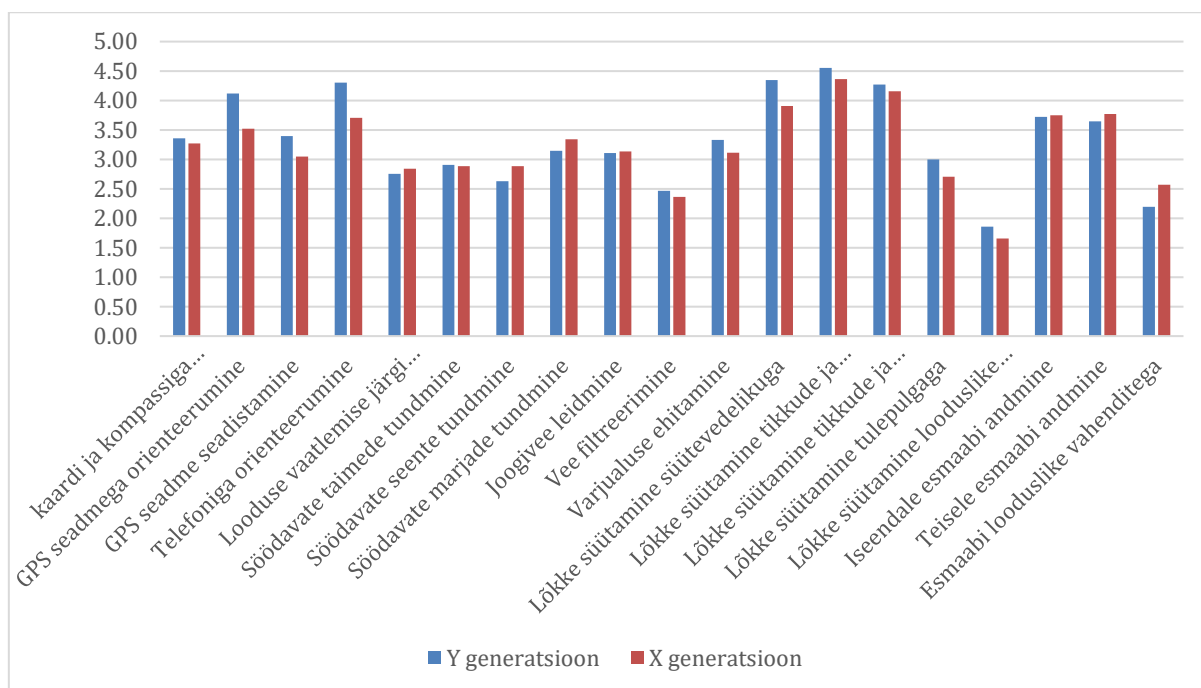

Joonis 2. X- ja Y-generatsiooni vaba aja veetmise eelsitused

Küsimused 5-13 (Lisa 1) olid suunatud inimeste emotsioonide kohta seoses looduses käimisega. 124 inimest (73,8 %) vastasid, et neil ei ole looduses ette tulnud ebamugavaid olukordi, Y-generatsiooni esindajatest vastas samale küsimusele 85 (72 %) ja X-generatsiooni vastanutest 33 (75 %) eitavalt. Nii nooremate, kui ka vanemate seas oli rohkemal meestel tulnud ette ebamugavaid olukordi, kui naistel. Noortest meestest 36,8 % ja vanematest 31,3 % oli tulnud ette ebamugavaid olukordi, kui naistel oli sama näitaja noortel 23,8 % ja vanematel 21,4 %. Avatud küsimusele, kus ebamugavust kirjeldada paluti ei olnud sugude, ega generatsioonide vahel erisusi. Märgiti ära valedest riietest tulenevat ebamugavust. Toodi välja, et metsas eksimised tekitasid hirmu. Lisaks inimesest tulenevad häiringud nagu prügi, lärm, inimeste kartus. Paljudele oli ebamugavust tekitavaks faktoriks loomad, putukad, maod. Toodi välja ka ebasobiv ilmastik. Üks Y-generatsiooni esindav meesterahvas tõi välja ka terviseprobleemid. Ohtlikke olukordi on vastanutest olnud 31. inimesel (18,5 %). Y-generatsiooni esindajate hulgast 20. inimesel (16,9 %) ja X-generatsiooni seast 11. osalejal (25 %). Kõigis vanuses respondentidel on ette tulnud ohtlikke olukordi metsloomadega, teiste inimestega, lisaks on ette tulnud õnnetusi ja haigestumisi. Kõigist vastanutest on 165 inimest (98,2 %) käinud väljaspool tähistatud matkaradasid uitamas, nendest 36 inimest (21,4 %) kartsid ära eksida. Nendest jaotumine generatsioonide vahel oli täpselt pooleks, mõlema generatsiooni esindajate seas oli

jaotumine sugude vahel üks viiele, 15 olid mehed, 3 naised. Küsimustiku täitmisel osalenutest 49,4 % leiab, et looduses on miski, mis neid hirmutab. Vanema generatsiooni esindajate seas oli sama suhe 52,3 % ja nooremate seas 50,8 %. Noorematest meestest tunnevad hirmu 36,8 %, vanematest 43,8 %. Noorematest naistest tunnevad millegi eest kartust 42,5 % ja vanematest 42,9%. Hirmu tekitavad faktorid on igast vanusest ja soost inimestele samad: loomad, inimesed, putukad, äraeksimine. 54,8 % kõigist vastanutest tunnevad ennast looduses liikudes turvaliselt, 39,3 % neutraalselt, 5,9 % ebalevalt, keegi ei valinud ebaturvaliselt. Noorte seas tunnevad ennast turvaliselt 47,5%, neutraalselt 46,6% ja ebalevalt 5,9% vastanutest, vanemate seas tunnevad ennast turvaliselt 72,7 %, neutraalselt 20,5 % ja ebalevalt 3 % vastanutest. Naiste ja meeste vahel olulisi erinevusi ei olnud.

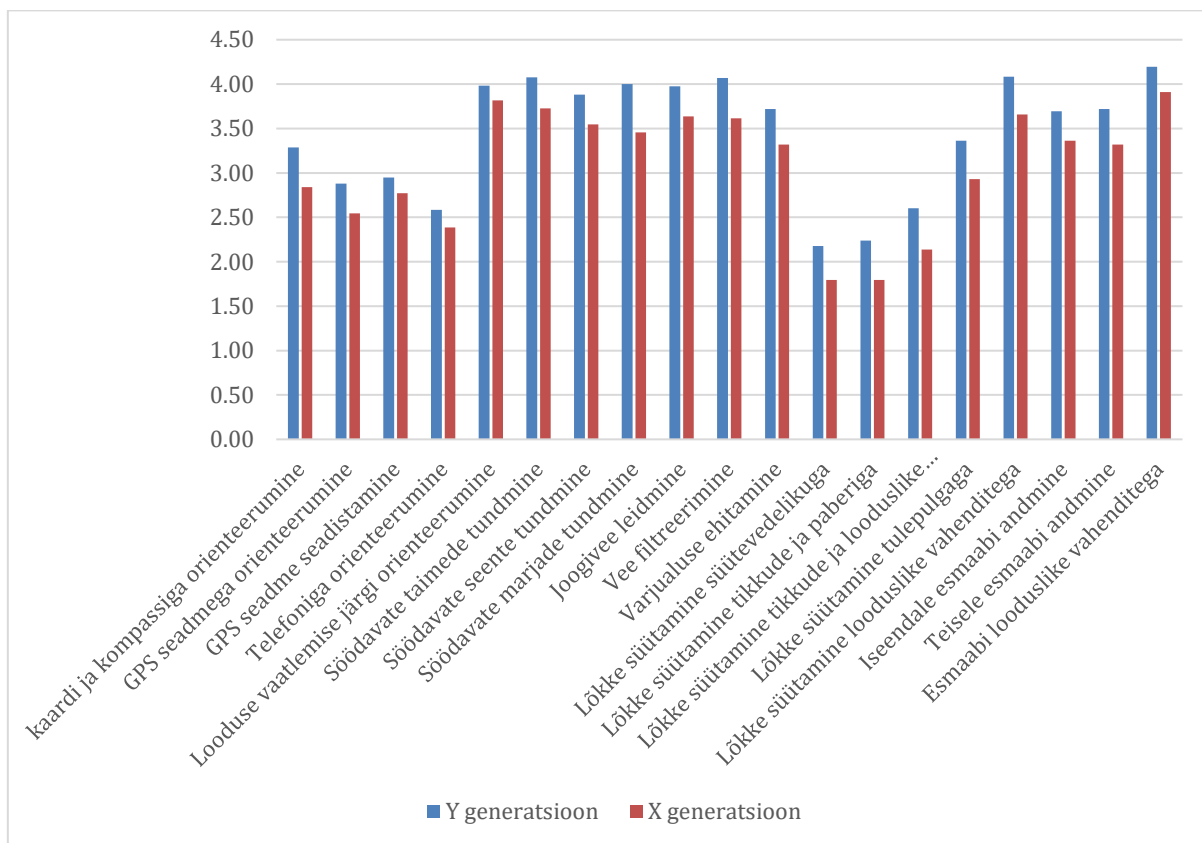
14. küsimuse eesmärk (lisa 1) oli välja selgitada, kuidas inimesed hindavad oma teadmisi viie palli skaalal looduses hakkama saamiseks. Küsimusi (joonis 3) oli orienteerumise kohta, söödavate ja mürgiste taimede tundmise kohta, vee leidmise ja filtreerimise kohta, tule tegemise kohta ja esmaabi andmise kohta.

Joonis 3. Inimeste hinnang oma teadmistele 5 palli skaalal

Järgmises küsimuses (lisa 1) said osalejad vabas vormis lisada, mis oskusi neil veel on. Toodi välja, et osatakse teha looma püüniseid ja jahtida. Mõlemaid punkte kirjutas üks osaleja ja mõlemad olid Y-generatsiooni esindajad.

16. küsimuse eesmärk oli välja selgitada kas osalejad sooviksid parandada oma oskusi 14. küsimuses (lisa 1) välja toodud punktides. Valdakonnad ja tulemused on vaadeldavad joonisel 4.

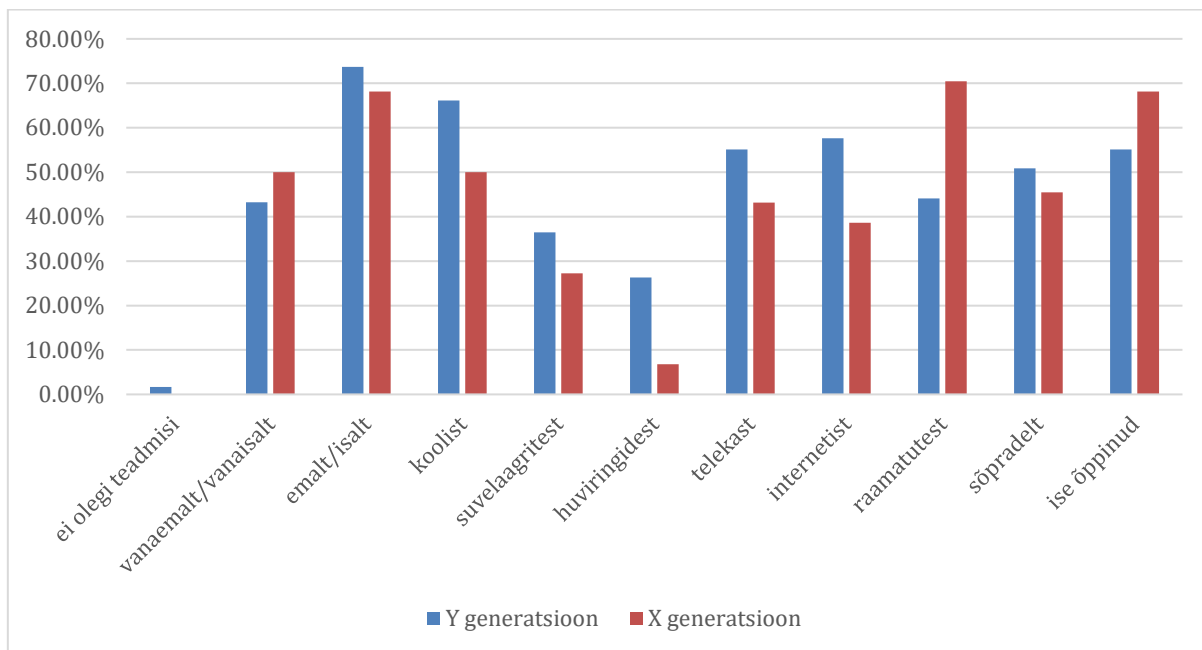

Joonis 4. Inimeste hinnang saada teadmisi 5 palli skaalal

Järgmise küsimusega (lisa 1) said inimesed kirjutada vabas vormis, mida nad sooviksid veel õppida. Neli inimest tõid välja, et sooviksid õppida tegema looma püüniseid, kaks inimest soovivad õppida loomajälgi tundma, kaks inimest soovivad saada teada mida teha metsaloomadega kohtumisel ja üks inimene soovib õppida looduslikku sääsetõrjevahendit valmistama.

18. küsimusega (lisa 1) oli soov välja selgitada, kust on inimesed saanud oma teadmised looduses hakkama saamiseks. Enim (121) vastati emalt/isalt, teine populaarseim oli koolist (105 vastust) ja kolmas (97 vastust) oli ise katsetades. Y- generatsioon sai enim teadmisi

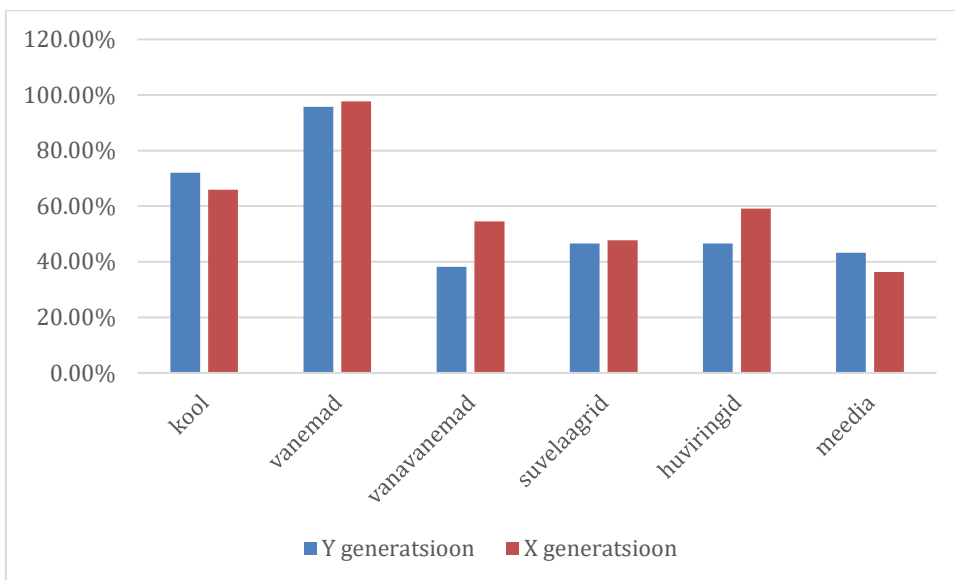
emalt/isalt, koolist ja internetist ja X-generatsioon raamatutest, emalt/isalt ja ise õppides (joonis 5).

Joonis 5. Vastus küsimusele, kust on pärit X ja Y generatsiooni esindajate teadmised looduses hakkama saamiseks

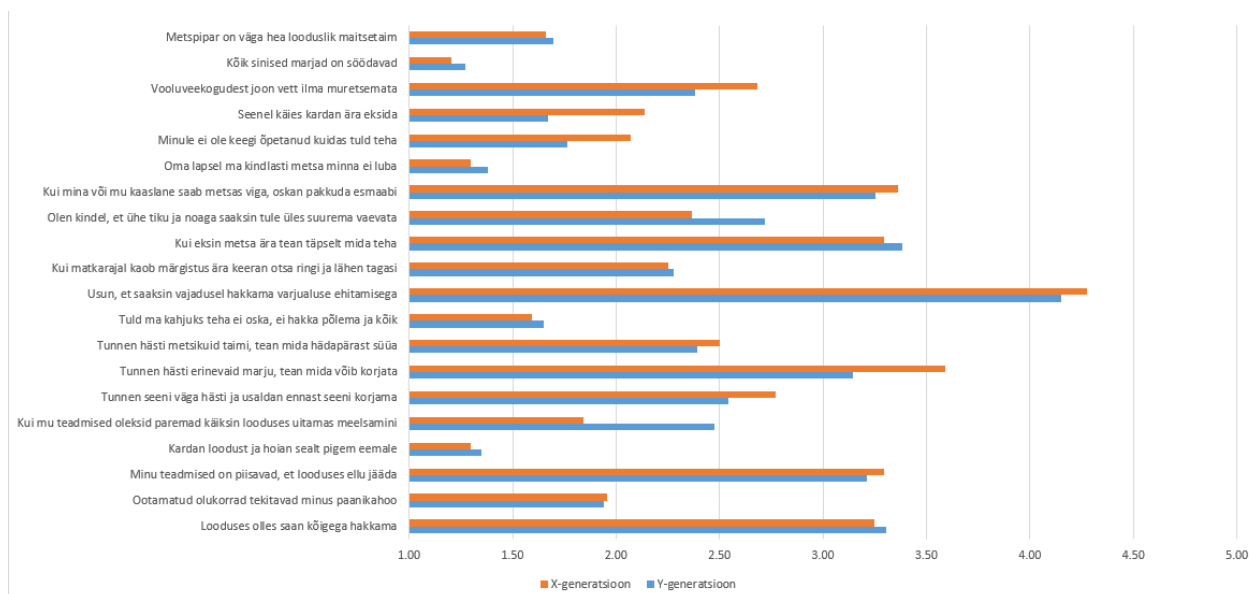
19. küsimuse (lisa 1) eesmärk oli saada inimeste hinnangut 5 palli skaalal, kui oluline on looduses hakkama saamise teadmiste edasi andmine noorematele põlvetele. Hindega 5 märkisid Y-generatsiooni esindajatest 79 (67%) ja X-generatsiooni seast 34 (77%). Täiesti ebatähtsaks (hinne 1) ei pidanud teadmiste edasiandmist üksi ankeedi täitjatest. Y-generatsiooni esindajate keskmine hinnang oli 4,58 ja X-generatsiooni respondentide keskmine oli 4,64.

Küsimusele, kes peaks vastutama loodusteadmiste edasiandmise eest (lisa 1), vastati kõige rohkem vanemad, teisel kohal oli kool (joonis 6). Valida võis mitu vastusevarianti. Y-generatsiooni esindajatest 95,8% ja X-generatsiooni esindajatest 97,7% hindasid, et vastutama peaks vanemad. Teisel kohal oli kool, hinnang vastavalt Y-generatsiooni respondentidest 72% ja X-generatsiooni vastanuist 65,9%.

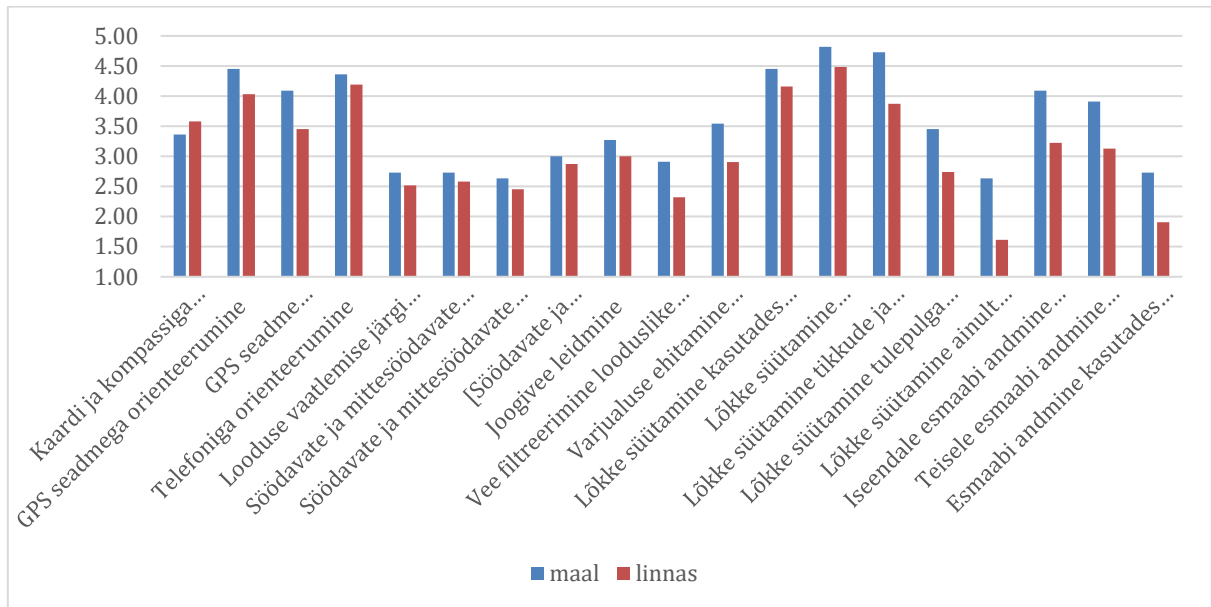
Joonis 6. Hinnang küsimusele, kes peaks vastutama looduses hakkama saamise teadmiste edasi andmise eest

Esimese küsimustiku viimase küsimuse (lisa 1) eesmärk oli näha, kuidas hindavad respondendid erinevaid situatsioone. Hinnang tuli anda viie palli skaalal, kus 5 tähendas nõustun täielikult ja 1 ei nõustu üldse.

Joonis 7. Hinnang erinevatele olukordadele viie palli skaalal, kus 5 - nõustun täielikult, 1 - ei nõustu üldse

Kui võrrelda inimesi, kes on suurema osa oma elust elanud maal nendega, kes on elanud linnas tuli inimeste oskuste koha pealt välja selge erisus. Inimesed küll eelistavad vaba aega veeta samu tegevusi tehes (veeta aega siseruumides, linnakeskkonnas ja looduses), aga inimesed kes on elanud maal suurema osa oma elust hindavad oma teadmisi looduses hakkama saamiseks kõrgemalt, kui need kes on elanud linnas (joonis 8). Mida keerukam on ülesanne (nt tule tegemine ainult looduslike vahenditega), seda suurem on erinevus maal ja linnas elanud inimeste vahel.

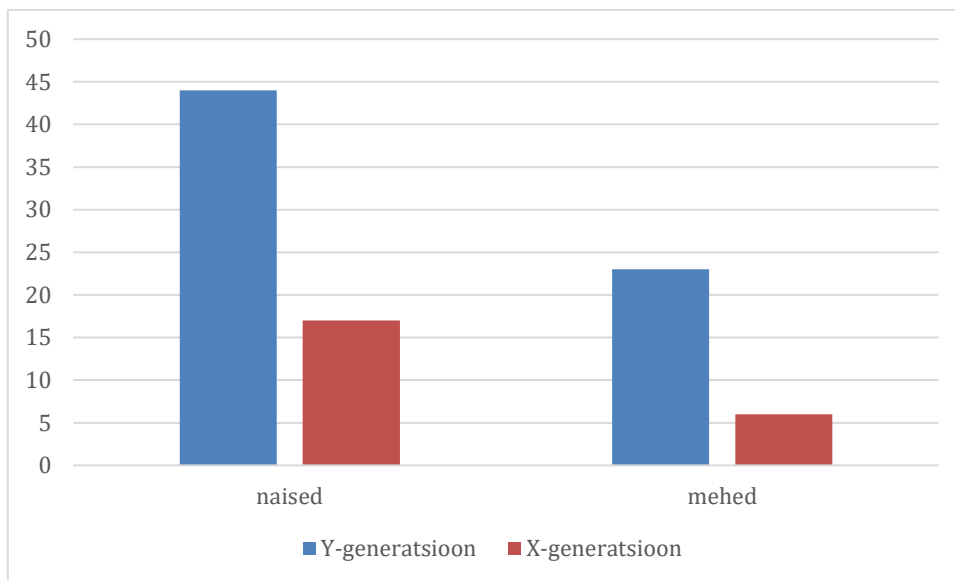
Joonis 8. Inimeste oskuste hinnang suurema osa maal vs linnas elanud inimestel

3.2 Teine küsimustik

Teise küsimustiku eesmärk oli välja selgitada kas respondendid oleksid huvitatud ostma teenust, mille läbi oma teadmisi looduses hakkama saamiseks parandada.

Teisele küsimustikule (lisa 2) vastas 92 inimest, kellest 67 kuulusid Y-generatsiooni, 23 X-generatsiooni ja 2 inimest jäid soovitud piiridest välja. Üks vastaja kuulus Z-generatsiooni ja üks beebibuumerite generatsiooni.

Tulemuste analüüsis kasutati 90 inimese vastuseid. Y- generatsiooni vastajate (67) seas oli 44 naist ja 23 meest (joonis 9), X- generatsiooni respondentidest (23) 6 olid mehed ja 17 naised. Vanema generatsiooni esindajatest 73,9% ja nooremast 65,6% olid naised.

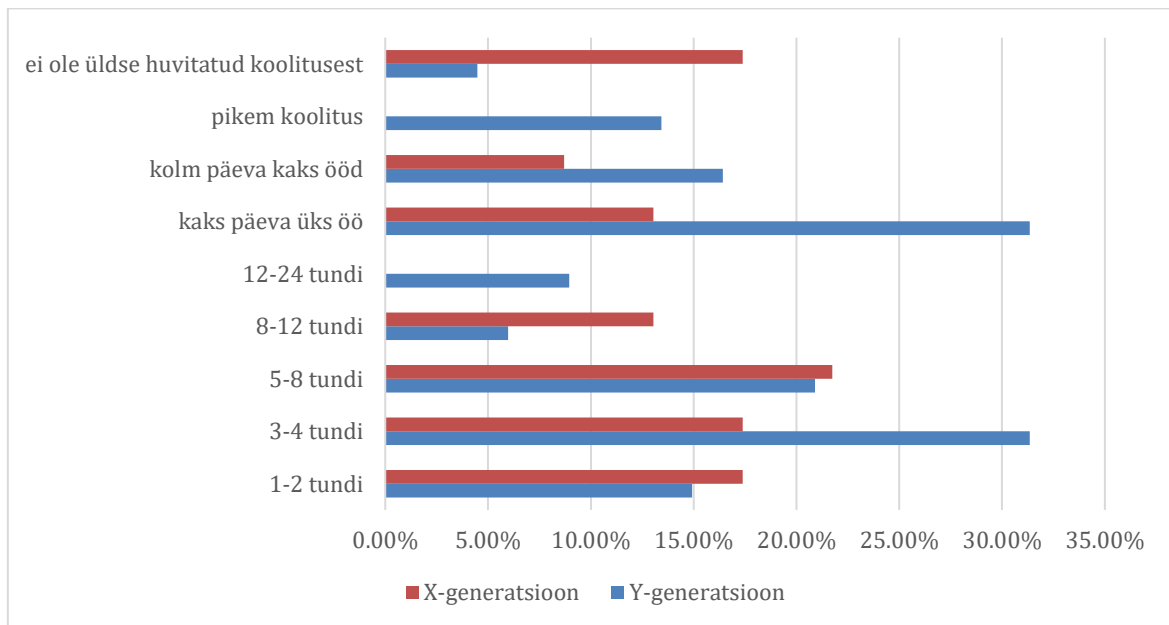
Joonis 9. Uuringus osalejate sooline jaotuvus

Y-generatsiooni hulgas oli vanuses 17-23 20, 24-30 31 ja 31-37 16 vastajat. X-generatsiooni vastajatest oli vanuses 38-45 8, 36-53 10 ja 54-58 5 indiviidi.

Küsimustiku kolmanda küsimuse (lisa 2) eesmärk oli teada saada, kas inimesed oleksid nõus ostma teenust, mille kaudu õppida looduses hakkama saamiseks vajalikke oskusi. Y-generatsiooni vastajatest 56 (83,6%) ja X-generatsiooni esindajatest 15 (65,2%) oleksid huvitatud teenuse ostmisest. Küsimusele miks ei soovi teenust osta vastasid X-generatsiooni

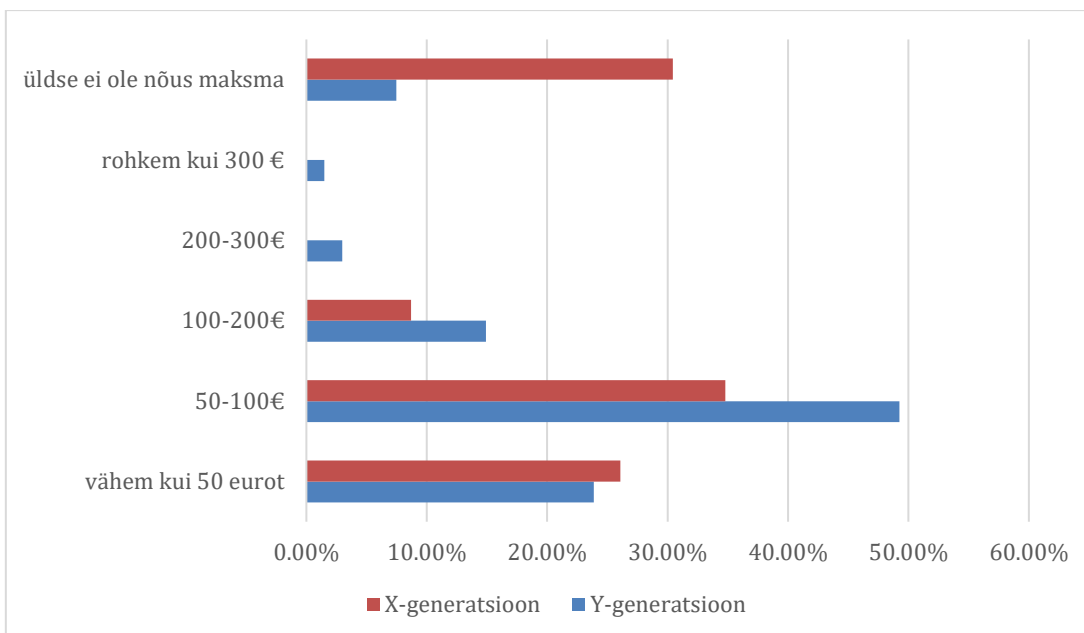
esindajad (8), et neil on juba teadmisi piisavalt ja üks vastanutest kirjeldas, et on saadaval piisavalt tasuta informatsiooni. Samale küsimusele vastasid Y-generatsiooni esindajad (11), et teadmisi on tasuta piisavalt saadaval, pole üleliigset raha mida kulutada ja teadmised on piisavad. Soost tulenevalt erisusi ei esinenud kummagi generatsiooni seas.

Järgmise küsimuse (lisa 2) eesmärk oli välja selgitada, kui pikal koolitusel oleksid vastajad nõus osalema. Valida sai mitu erinevat vastust (joonis 10).

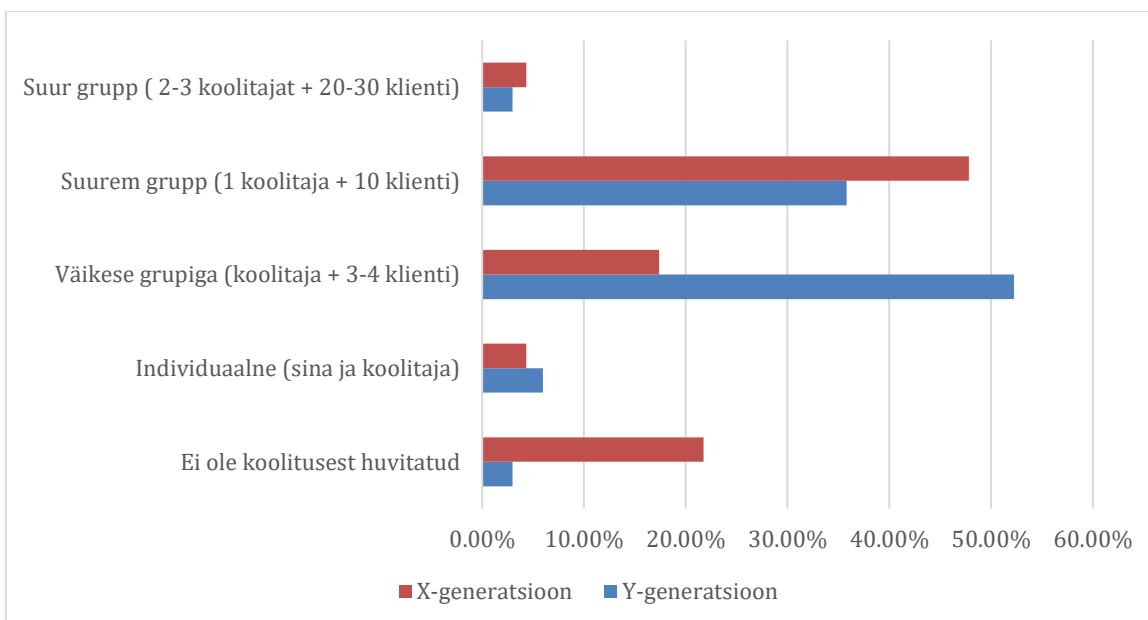
Joonis 102. Hinnang sellele, kui pikast koolitusest oleksid vastajad huvitatud

Kuuenda küsimusega (lisa 2) sooviti välja selgitada, kui palju oleksid vastajad nõus maksuma teenuse eest, mille käigus õpitakse vajalikke teadmisi ja oskusi, et looduses hakkama saada. Kõigist vastanutest 12 ei ole nõus teadmiste saamisele üldse raha kulutama (joonis 11), 22 soovivad kulutada vähem kui 50 eurot, 41 vastajat soovivad kulutada 50-100 eurot, 9 respondenti on nõus maksuma 100-200 eurot ja kolm inimest on nõus maksuma rohkem kui 200 eurot.

Joonis 31. Hinnang, kui palju oleksid vastajad nõus teenuse eest maksma

Viimase küsimusega (lisa 2) oli soov välja selgitada, kui suures grupis sooviksid vastajad teadmisi ja oskusi saada. Vastajad soovivad saada individuaalset koolitust, kui ka grupiga koolitust (joonis 12).

Joonis 42. Hinnang, kui suure grupiga soovitakse teadmisi saada

3.3 Turu uuring

Turu uuringu tegemiseks otsiti interneti vahendusel üles leheküljed, kust on võimalik osta teenust millega parandada looduses hakkamasaamise oskusi. Selle jaoks kasutati erinevaid otsingusõnu („looduses ellujäämine“, „ellujäämine, ellujäämiskursus“, „looduses hakkama saamine“). Eesti turul on olemas omajagu ettevõtjaid (lisa 3), kes õpetavad huvilistele kuidas looduses hakkama saada. Kõik teenused (tabel 2), mis turul on õpetavad kuidas ilmastiku eest kaitset saada, enamik teenuseid õpetavad tuld tegema ja vett leidma.

Tabel 2. Turul olevate teenuste võrdlus, kus x näitab teenuse olemasolu. Autori analüüs

Ettevõtte	Teenuse nimi	Kestvus/h	Varjualune	Tuli	Vesi	Söök	Navigeerimine
Ellujäämisakadeemia	Ellujäämine metsas	24	x	x	x		x
	Ellujäämine rabas	24	x	x	x		x
	Käes taskus kursus	30	x	x	x	x	x
	Ettevõtetele	6	x	x			x
	Laste sünnipäev	3	x	x	x		
	Ellujäämiskursus noortele	6	x	x	x		x
Looduskasvatus	Otsi Otti	6	x				
	Otsi Otti juhendajale	6	x	x	x		x
	Ellujäämise baaskursus	7	x	x	x	x	x
	Kohe metsa 24h	24	x	x	x	x	x
	Robinsonaad 24h	24	x	x	x	x	x
	Kohe metsa 40h	40	x	x	x	x	x
Vapramäe-Vellavere - Vitipalu Sihtasutus	Päev looduses programm	4	x	x	x		x
Seiklusring	Koolitus vastavalt kliendile	3 kuni 30	x	x	x		
Siiliokas	Koolitus vastavalt kliendile	3 kuni 30	x	x	x		
Estlander	Ellujäämine Erki Vaikrega	30	x	x	x		x
	Ellujäämine linnas	30	x	x	x		x
	Ellujäämisepäev lastega	6	x	x	x		x

Suurem hulk teenuseid (tabel 2) kirjeldavad ka kuidas looduses ohutult navigeerida ja leida vajadusel väljapääs. Mõni üksik teenus on läinud nii süvitsi et õpetab ka kuidas loodusest toitu leida. Teenusele (lisa 3) lähenetakse kahel erineval viisil. Ellujäämisakadeemia, Looduskasvatus, Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sihtasutus ja Estlander (lisa 3) on kokku pannud valmis teenuspaketid, mida valida. Seiklusring ja Siiliokas on kirja pannud mida nad teevad, aga soovivad koostada klientidele personaalse koolituse vastavalt soovidele (lisa 3).

Esimesena nimetatud on samuti valmis koolitusi muutma vastavalt klientide soovile. Kestvuse poolest on leida tooteid, mis on alates kolmest tunnist kuni kaks päeva kestva koolituseni. Estlander (lisa 3) on valmis korraldama ka koolituse mis kestab nädala. Hinnad on välja toonud ainult Looduskasvatus. Kõik teised ettevõtted soovivad enne veenduda kliendi soovides ja inimeste arvus ja hinnad kujunevad kokkuleppel. Kirjutades ettevõtjatele sooviga saada lõputöö jaoks hindasid, ei saanud töö autor ühtegi vastust.

4. ARUTELU JA JÄRELDUSED

Uurimustöö eesmärk oli teada saada, kas inimeste teadmised looduses hakkama saamiseks on generatsioonide ülemineku vältel halvenenud. Võrreldi X- ja Y-generatsioonide erinevust. Hüpooteesi väljaselgitamiseks tehti küsimustik (lisa 1), millega sooviti välja selgitada, kuidas hindavad inimesed oma teadmisi looduses hakkama saamiseks. Töö koostamise käigus tuli ka soov välja selgitada, kas inimesed oleksid huvitatud teadmiste parandamise kasutades teenust. Selle jaoks koostati teine küsimustik (lisa 2). Samuti uuriti mis tooted on juba turul saadaval (lisa 3).

Respondentide seas olid esindatud nii X-, kui ka Y-generatsiooni esindajad. Vastanute hulgas oli nii mehi, kui ka naisi. Esimesel küsimustikul oli 168 vastajat, kellest 162 kuulusid X- või Y-generatsiooni, teisel küsimustikul oli 92 vastajat, kellest 90 kuulusid uuringus soovitud generatsioonide vahemikku. Naiste ja meeste vahel ei tulnud välja olulisi erisusi.

Tulemuste analüüsimisel selgus, et inimesed, kes on elanud suurema oma elust elanud maal hindavad oma oskusi looduses hakkama saamiseks kõrgemalt (joonis 8). Mida keerukam on ülesanne (nt tule tegemine ainult looduslike vahenditega), seda suurem on erinevus maal ja linnas elanud inimeste vahel. Seda annab hästi ülevaate selle kohta, et mida rohkem mingis keskkonnas üles kasvades aega veedetakse, seda tugevam on side antud keskkonnaga (Bixler 1997).

Nii X-, kui ka Y-generatsiooni inimesed naudivad käia looduses, aga noorema generatsiooni inimesed naudivad looduses käia rohkem seltskonnaga (80% vastanutest), kui vanema generatsiooni esindajad (52% respondentidest). Looduses naudivad üksinda käia mõlemad osapooled peaaegu et võrdselt (nooremad 46%, vanemad 50%), aga väljaspool tähistatud matkaradasid eelistab rohkem X-generatsioon (45% vs 37%). Linnalooduses ja siseruumides meeldib rohkem aega veeta noorema generatsiooni esindajatel (joonis 2). Naudingu saamiseks on vaja tunda ennast hästi, turvalisuse loomisel on oluline seltskond kellega koos viibitakse (Staats, Hartig 2004). Mida vanem on inimene, seda rohkem on tal aega saada turvatunnet läbi kogetu ja seetõttu on noortel inimestel oluline turvatunne leida läbi seltskonna (Staats, Hartig 2004, Bixler 1997)

Looduses käimisega seotud ebamugavustunde kohta generatsioonide vahel olulisi erisusi välja ei tulnud. Küll aga tuli välja, et vanema generatsiooni esindajatel on rohkem tulnud ette ohtlikke olukordi (25% X-generatsioonil vs 16,9% Y-generatsioonil). Samuti on otseses seoses ohtlikesse olukordadesse sattumine hirmu tundmisega. Nimelt nooremad mehed, kellel on vähem olnud ohtlikke olukordi tunnevad looduse ees ka vähem hirmu (36,8% vs 43,8%). Hirmu tekitavad faktorid olid mõlema generatsiooni esindajate jaoks samad, aga Y-generatsioon on nendega vähem kokku puutunud. Tulemustest tuli välja üllatav faktor, et kuigi vanema generatsiooni esindajatel on looduse ees hirme rohkematel inimestel, tunnevad ennast looduses turvaliselt just X-generatsiooni esindajad (vanemad 72,7% vs nooremad 47,5%). Millest tulenevalt ennast X-generatsioon looduses turvalisemalt tunneb jääb selgusetuks, sest teadmised looduse ees (joonis 3) ei toonud generatsioonide vahel välja olulisi erisusi. Kui Margrete Skör (2010) uuris inimeste suhet loodusega, tõi ta välja selle, et inimestel tekib harjumus tuttava keskkonnaga. Sellest võibki tulla erinevus. Vanema generatsiooni inimestel on küll olnud rohkem ohtlikke olukordi ja sellest tulenevat hirmu, aga nad teavad mida sellises olukorras teha, sest nad on seda juba kogenud.

Töö tulemusena tuli selgelt välja (joonis 4), et inimesed soovivad oma teadmisi looduses hakkamasaamiseks parandada. Tugevamalt hindas oma soovi Y-generatsioon. Lisaks välja toodud oskustele, mida sooviti õppida lisati veel, et soovitakse õppida jahti pidama, looma lõkse valmistama, looduslikku putukapeletajat valmistama ja metsloomade juuresolekul käituma.

Teadmiste saamise kohta vastasid Y-generatsiooni esindajad, et info on neile edasi andnud vanemad (73,4%), kool (66%) ja internet (57,6%), kui X-generatsiooni esindajad on teadmised saanud raamatutest (70,4%), vanematelt (68,2%) ja ise õppides (68,2%). Mõlema generatsiooni hinnangul on vanemad üks olulisemaid teadmiste allikaid, tehnoloogia tulekuga on aga y-generatsioon hakanud rohkem teadmisi saama internetist, kui varasemalt hankis x-generatsioon teadmisi raamatutest. Eelnevalt tehtud uuringutest on samuti tulnud välja et x-generatsioon ammutab teadmisi vanematelt, kui ka rohkem õues aega veetes ja ise katsetades (Pendergast 2010) ja y-generatsioon, kes on üles kasvanud tehnoloogia keskel saab rohkem teadmisi internetist (Reisenwitz, Iyer 2009).

Mõlemad generatsioonid peavad oluliseks teadmiste edasiandmise vajadust noorematele. Likerti viieballi skaala järgi (5- väga oluline, 1 – üldse mitte oluline) peab X-generatsioon keskmiselt 4,64 palli ja Y-generatsioon 4,58 palli oluliseks teadmiste edasi andmist.

Mõlemad generatsioonid leiavad, et teadmiste edasi andmise eest peavad vastutama vanemad (nooremad 95,8% ja vanemad 97,7%), Mõlemad generatsioonid hindasid teisele kohale kooli osatähtsuse (Y – 72% ja X - 65,9%)

Viimase küsimusega tuli välja, et Y-generatsiooni esindajad on rohkem huvitatud uute teadmiste õppimisest, kui X-generatsiooni respondendid. Skaalal 1...5 (kus 5 – nõustun täielikult) hindasid nad 2,47, et käiksid looduses meelsamini kui teadmised oleksid paremad, kui X-generatsiooni esindajad hindasid sama 1,84 punktiga. Taimede tundmise oskust hindavad X-generatsiooni esindajad kõrgemaks, aga Y-generatsioon hindab tule tegemise oskust kõrgemaks. Teistes punktides olulisi erisusi ei olnud (joonis 7).

Teise küsimustiku (lisa 2) eesmärk oli välja selgitada, kas inimesed oleksid huvitatud ostma teenust, millega parandada teadmisi ja oskusi looduses hakkama saamiseks. Kui esimese küsimustikuga tuli välja, et inimesed hindavad oma oskusi looduses hakkama saamiseks peaaegu et võrdselt (joonis 3), siis teise küsimustikuga tuli välja, et noorem generatsioon on palju rohkem (83,6 % vs 65,2%) huvitatud teenuse ostmisest. Kuigi tulemustest tuleb välja, et mõlemad osapooled on huvitatud teenuse ostmisest ja seega järeldan, et teenust tuleks pakkuda nii X-, kui ka Y-generatsiooni esindajatele. Kui X-generatsioon soovib pigem lühemaid koolitusi (joonis 10) ja on nõus maksma kuni 100 eurot (joonis 11), on Y-generatsioon nõus maksma rohkem, aga soovib selle eest saada ka pikema koolituse. Kõige populaarsem koolituse kestvus (joonis 10) oli 3-4 tundi, millele järgnes kaks päeva ja üks öö ja 5-8 tundi kestev koolitus. Enim inimesi on nõus maksma (joonis 11) 50-100 eurot, millele järgneb vähem kui 50 eurot. Kolmandale kohale jäi 100-200 eurot. Y-generatsioon eelistab uusi teadmisi koguda väikses grupis, kus on 3-4 inimest ja üks koolitaja (joonis 12) ja X-generatsioon eelistab suuremat gruppi, kus on 10 inimest. Antud tulemus andis kinnitust töö esimesele uurimusküsimusele, kas inimesed soovivad kasutada teenust, et oma teadmisi ja oskusi parandada.

Turu uuringust tuli välja, et Eesti turul on olemas 6 ettevõtet, kes pakuvad koolitusi looduses hakkamasaamise teemal. Ajaliselt on võimalik valida koolitusi, mis kestavad 3 tundi, aga on ka koolitusi mis kestavad mitu päeva kuni nädal (lisa 3). Inimesed soovivad saada enim teadmisi (joonis 4) lõkke tegemisel, vee filtreerimises, söödavate taimede tundmises, esmaabi andmises, varjualuse ehitamises ja seejärel navigeerimises. Turul olevatest teenustest on võimalik saada teadmisi, kuidas teha lõket, ehitada varjualust, filtreerida vett, leida süüa ja kuidas navigeerida. Turul ei ole olemas Y-generatsiooni soovidele vastavat

väikeses grupis toimuvat koolitust, mille maksumus jääks 50-100 euro piiridesse, sest ettevõtte mille hindade kohta oli info saadaval oli maksumus alates 640 eurot, mis teeb ühe inimese hinnaks 4 osaleja puhul 160 eurot. X-generatsiooni soovidele on teenus turul olemas, kui osalejaid on 10 on kujuneb ühe inimese hinnaks 64 eurot. Turul on olemas teenusepakkujad, kelle poole saab pöörduda, kui on huvi õppida kuidas looduses hakkama saada, küll aga võivad olemasolevad teenused jääda tarbijale liiga kalliks. Sellega saadi osaline kinnitus teisele uurimisküsimusele.

Turul olevatest teenustest on väga hästi läbi mõeldud Ellujäämisakadeemia, Looduskasvatuse ja Estlander (lisa 3) koolitused. Teised koolitused on vähem välja reklaamitud ja klient peab täpsemalt teadma mida soovib teenuses näha ja teenus pannake kokku personaalselt, alles seejärel saab klient teada teenuse maksumuse. Hinnad olid välja toodud ainult Looduskasvatuse teenustele. Kirjutades teenusepakkujatele sooviga saada hindade kohta rohkem teavet vastuseid ei tulnud.

KOKKUVÕTE

Uurimistöö eesmärk oli teada saada, kas ja kui palju erinevad X- ja Y generatsiooni esindajate teadmised ja oskused looduses hakkama saamiseks. Sellest tulenes töö hüpotees: „Y-generatsiooni teadmised hädaolukorras looduses hakkama saamise kohta on halvemad, kui X-generatsiooni esindajatel.“ Töö koostamisel tugineti Triin Saare (2015) tehtud magistritööle, millest järeldati, et Y-generatsiooni inimestel on hirm looduse ees kasvanud. Tööga sooviti näha, kas hirm on tingitud halbadest teadmistest ja oskustest. Lisaks oli soov välja selgitada kas mõlema generatsiooni esindajad oleksid nõus kasutama teenust, millega antaks edasi teoreetilisi ja praktilisi teadmisi, kuidas looduses hädaolukorras hakkama saada. Samuti oli tahe välja selgitada mis teenused on juba Eesti turul saadaval.

Töö kirjanduse osas kirjeldati mis on X- ja Y-generatsioon, mis on muutunud inimeste suhtes loodusega ja kuidas looduses ellu jääda.

Metoodikana kasutati struktureeritud anonüümset internetipõhist küsimustikku, millele vastasid Y- ja X-generatsiooni esindajad. Andmete filtreerimiseks kasutati Google Vormid lisaprogrammi Awesome-Table, millega sai grupeerida andmeid, et võrrelda X- ja Y-generatsiooni esindajate vastuseid. Andmete töötlemiseks ja tabelite koostamiseks kasutati Microsoft Excelit.. Andmete analüüsimiseks andmed grupeeriti ja oskuste hindamiseks võeti keskmisi, et sarnaseid andmeid võrrelda. Turul saada olevate teenuste analüüsimiseks otsiti üles kõik turul olevad teenused, kasutades otsingusõnu („looduses ellujäämine“, „ellujäämine, ellujäämiskursus“, „looduses hakkama saamine“). Leitud teenuseid võrreldi kestvuse ja pakutavata sisu järgi.

Tulemustest selgus, et nii X-, kui ka Y-generatsiooni esindajate seas on inimesi, kes on suurema osa elust elanud maal ja on ka neid, kes on elanud linnas. Respondendid, kes on elanud peaaegu terve oma elu maal hindasid oma teadmisi ja oskusi looduses hakkama saamiseks kõrgemalt. Kõigi vastanute seas huvid vaba aja veetmiseks on sarnased, mõlema generatsiooni esindajate seas on neid, kes eelistavad aega veeta linnakeskkonnas, kaaslastega looduses, kui ka üksinda looduses olles. Y-generatsiooni esindajate seas on rohkem neid, kes eelistavad käia looduses kaaslastega või veeta aega linnakeskkonnas ja

siseruumides ja X-generatsiooni seas on rohkem inimesi, kes eelistavad käia üksinda looduses väljaspool tähistatud matkaradasid. Looduse vastu tunnevad suuremat hirmu X-generatsiooni esindajad, see oli otseses seoses sellega, et neil on looduses olles tulnud ette rohkem ohtlikke olukordi, samaaegselt tunnevad ennast looduses turvalisemalt just vanema generatsiooni esindajad. Hinnangus oma teadmiste ei tulnud generatsioonide vahel erisusi, mõlemad osapooled hindavad oma teadmisi rahuldavaks. Kõik vastajad pidasid oluliseks teadmiste edasiandmist noorematele generatsioonidele. Kui X-generatsioon on omandanud teadmised vanematelt, raamatutest ja ise õppides, siis Y-generatsioon on teadmisi saanud samuti vanematelt, aga ka koolist ja internetist. Mõlema generatsiooni esindajatest suurem osa soovib teadmisi juurde saada, aga soov teadmisi omandada oli noorema generatsiooni esindajatel suurem. Y-generatsiooni esindajad soovivad teadmisi omandada personaalsemalt väikses grupis (3-4 inimest), kui X-generatsioon soovib õppida suuremas (10 liikmelises) grupis.

Töö tulemusena selgus, et inimeste emotsioonid ei ole otseses seoses nende oskustega looduses hakkama saada. Samuti selgus, et inimeste teadmised ei ole X- ja Y-generatsiooni vahel oluliselt halvenenud, olukord on üleüldiselt halvenenud ja see on tingitud linnastumisest. Inimestel on soov omandada teadmisi seoses looduses hakkama saamisega ja anda neid ka edasi järgnevatele põlvetele. Teadmiste ja oskuste nimel on inimesed valmis ostma teenust.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Benckendorff, P., Moscardo, G., Pendergast, D. 2010. *Tourism and Generation Y*. CABI Publishing, Wallingford.
- Bengston, V., Furlong, M., Laufer, R. 1974. Time, Aging and the Continuity of Social Structure: Themes and Issues in Generational Analysis. *Journal of Social Issues* 30(2): 1-30.
- Bixler, R.D. 1994. Observed Fears and Discomforts among Urban Students on Field Trips to Wildland Areas. *Journal of Environmental Education* 26: 24–33.
- Bixler, R.D., Floyd, M.F. 1997. Nature is scary, disgusting, and uncomfortable. *Environment and Behavior* 29: 443–467
- Glenn, N. 1977. *Cohort Analysis*, London, Sage.
- Huang, Y.C., Petrick, J.F. 2010. Generation Y's travel behaviours: A comparison with Baby Boomers and Generation X. In: Benckendorff, P., Moscardo, G., Pendergast, D. (ed.). *Tourism and Generation Y*. Vol 1. CABI Publishing, Wallingford.
- Mannheim, K. 1952. *Essays of the sociology of knowledge*. Forgotten Books. 2012.
- Reisenwitz, T. H., Iyer, R. 2009. Differences in generation X and generation Y: Implications for the organization and marketers. *Marketing management journal*. Volume 19, Issue 2: 91-103
- Saar, T. 2015. *Loodus on hirmutav ja ebamugav: Y-Generatsiooni kogetud emotsioonid looduses*. Magistritöö. Eesti Maaülikool, Tartu 2015.
- Skör, M. 2010. Forest dear and forest fear: Dwellers' relationships to their neighbourhood forest. *Landscape and Urban Planning* 98: 110-116
- Staats, H., Gatersleben, B., Hartig, T. 1997. Change in mood as a function of environmental design: Arousal and pleasure on a simulated forest hike. *Journal of Environmental Psychology* 17: 283–300.
- Staats, H., Hartig, T. 2004. Alone or with a friend: A social context for psychological restoration and environmental preferences. *Journal of Environmental Psychology* 24: 199–211.
- Wiseman, J. 2009. *SAS Survival Handbook*. Collins
- Õunapuu, L. 2014. *Kvalitatiivne ja Kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool.

Internetiallikad:

- Andmete analüüsimine. 2019. Saaremaa ühisgümnaasium. Kättesaadav: https://www.syg.edu.ee/~peil/ut_alused/andmeanalyys.html (18.07.2019)
- Barber, N. 2017. Can modern people survive in the wild? Psychology today. Kättesaadav: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/the-human-beast/201703/can-modern-people-survive-in-the-wild> (15.07.2019)
- Corcoran, T. 2019. Wilderness survival guide. Twin Eagles Wilderness school. Kättesaadav: <http://www.twineagles.org/wilderness-survival-guide.html> (15.07.2019)
- Land, P. 2019. Käitumine metsas eksimise korral. Naiskodukaitse. Kättesaadav: https://www.naiskodukaitse.ee/Kaitumine_metsas_eksimise_korral_335 (16.07.2019)
- Linnamäe, A. 2012. Ellujäämine talvises metsas. Pärnu loodus- ja tehnikamaja 2012. Kättesaadav: [http://www.nooredkotkad.ee/files/nooredkotkad/img/files/Praktikum_-_Ellujaamine_talvises_metsas_-_A_Linnamae\(1\).pdf](http://www.nooredkotkad.ee/files/nooredkotkad/img/files/Praktikum_-_Ellujaamine_talvises_metsas_-_A_Linnamae(1).pdf) (15.07.2019)
- Macwelch, T. 2011. Overcome fear and panic in a survival situation. Outdoorlife. Kättesaadav: <https://www.outdoorlife.com/blogs/survivalist/2011/10/how-avoid-fear-and-panic/> (15.07.2019)
- Pilcher, J. 1993. Mannheims' sociology of generations: an undervalued legacy. Kättesaadav: <http://marcuse.faculty.history.ucsb.edu/classes/201/articles/94PilcherMannheimSocGenBJS.pdf> (15.07.2019)
- Sammul, M. 2005. Kultuur ja linn: lokaalne ökolöök ning globaalne päästerõngas? Eesti loodus nr. 12. Kättesaadav: http://vana.loodusajakiri.ee/eesti_loodus/artikkel1331_1314.html (15.07.2019)
- Torkar, G., Valenchak, S. 2016. The Importance of Nature Protected Areas for Conservation Education: The Case of Kozjansko Regional Park in Slovenia. Rural environment education. University of Ljubljana. Kättesaadav: <http://ilufb.llu.lv/conference/REEP/2016/Latvia-Univ-Agricult-REEP-2016proceed2255-808X-44-49.pdf> (14.08.2019)
- Tkaczyk, F. 2019. Basic survival skills. Wilderness college. Kättesaadav: <https://www.wildernesscollege.com/basic-survival-skills.html> (15.07.2019)
- Vesper, A. 2012. Inimese suhtest loodusega. Kirik & teoloogia. Kättesaadav: <http://kjt.ee/2012/11/inimese-suhtest-loodusega/> (15.07.2019)

SURVIVING IN THE NATURE COMPARISON OF SKILLS AND KNOWLEDGE OF THE X- AND Y – GENERATION

The aim of this paper was to find out how much do the knowledge and skill levels on surviving in the nature differ between generation X and Y. On doing research about the topic a hypothesis was made: “Generation Y’s knowledge on survival in the nature is worse than Generation X.” The theory was based on the work done by Triin Saare (2015) which led to the conclusion that generation Y’s fear of nature has increased. With this paper they wanted to see if the fear was correlated with lack of skills and knowledge. Furthermore they wanted to find out if people are willing to purchase a service where the knowledge and skills of surviving in the nature are thought. Part of this paper was to do market research on all services about surviving in the nature in Estonia.

In the review of literature part of this paper they showed what is Generation X and – Y, the change in relationships between humans and nature and how to survive in the nature.

For the methodology they used quantitative research and as the method they used a structured anonymous questionnaire which was answered by X- and Y-generation. To filter through the data a program called Awesome-Table was used. For data processing Microsoft Excel was used. For the analysis the data was grouped and averages were taken to compare similar data. For the market research analysis each service provider was found and compared on its length and contents. Search words (survival, survival course, how to survive in the nature) were used.

As results it was found out that both generation X and Y respondents have people who have spent most of their lives living in countryside or nature. People who have lives most of their lives in countryside think their knowledge and skill levels of surviving in the nature are higher. Most respondents have same interest when it comes to leisurely activities, people like to spend time in rural environments, in nature with friends and in nature alone. Generation Y has more people who like to go outdoors with friends, spend time in urban environments and spend time indoors. Generation X has more people who like to spend time alone in nature and go venture outside marked roads. Generation X finds nature more scary,

that's because they have had more dangerous situations in nature. Generation x feels more secure in nature. When it comes to their own assessment of their knowledge and skill there wasn't a big difference between generation X and Y – both believe their skills are mediocre. Every respondent thinks it is important to pass on knowledge about nature to younger generations. Generation x has gained their knowledge from parents, books and learning themselves while generation Y has gained their knowledge and skills from parents, school and the internet. Most of both generations want to gain more skills and knowledge on how to survive in nature. Generation Y is a bit more eager to gain knowledge and skills. The younger generation would like to gain new skills in a smaller group (3-4 people) while generation X would like to learn in a bigger group (10 people).

As a results from this paper It turned out that there is no correlation between the emotions toward nature and people knowledge and skills on survival. It also turned out that the knowledge gap between generation X and – Y is small, the knowledge level overall is quite low and that is due to urbanisation. People have a desire to gain knowledge on survival skills and want to pass it along to younger generations. People are willing to pay money to gain knowledge and skills.

LISAD

Lisa 1. Küsimustik 1

Bakalaureuse töö küsimustik Hinnang X- ja Y generatsiooni inimeste teadmistele, kuidas looduses hakkama saada

Antud küsimustikule vastamine aitab välja selgitada, kui mugavalt tunnevad inimesed ennast looduses, kui head on teadmised looduses hakkama saamiseks ja kust on pärit inimeste teadmised oskuste kohta, mida neil looduses liikudes vaja võiks minna. Küsimustikule on oodatud vastama X- ja Y generatsiooni põlvkonnad, st. sünniaastad 1961-1981 ja 1982-2002. Ankeedile vastamiseks kulub 10-15 minutit.

Ankeedile vastamine on anonüümne ning vastuseid kasutatakse statistiliseks analüüsiks Alar Härmiloodusturismi eriala bakalaureusetöös.

Suured tänud!

Alar Härm

alar.harm@student.emu.ee

1. Sugu:
2. Vanus:
3. Hinnake palun protsentides, kui suure osa oma elust olete elanud alljärgnevates piirkondades:
 - linnas
 - äärelinnas
 - maal
4. Kus eelistad veeta oma vaba aega?
 - Siseruumides
 - Linnas vabas õhus
 - Linnalooduses
 - Ekskursioon giidiga looduses
 - Kaaslastega looduses
 - Üksi looduses märgistatud matkaradadel

- Üksi looduses väljaspool märgistatud matkaradu
 - Muu
 - Kui muu, siis mis see on:
5. Kas looduses viibides on sul tulnud ette ebamugavaid olukordi?
- jah
 - ei
6. Kui jah, siis palun kirjelda lühidalt:
7. Kas looduses viibides on Teil tekkinud ohtlike olukordi?
- jah
 - ei
8. Kui jah, siis palun kirjeldage lühidalt:
9. Kas oled käinud metsas jalutamas/seenel/marjul väljaspool tähistatud matkaradasid?
- jah
 - ei
10. Kui jah, siis kas tekkis hirm, kartus äraeksimise ees?
- jah
 - ei
11. Kas on midagi, mis Teid looduses liikudes hirmutab?
- jah
 - ei
12. Kui jah, siis mis see on?
13. Kuidas Te end looduses liikudes tavaliselt tunnete?
- turvaliselt
 - neutraalselt
 - ebalevalt
 - ebaturvaliselt
14. Hinnake palun skaalal 1...5, kui heaks peate oma teadmisi alljärgnevates oskustes.
- kaardi ja kompassiga orienteerumine
 - GPS seadmega orienteerumine
 - GPS seadme seadistamine(kaartide leidmine, paigaldamine)
 - Telefoniga orienteerumine
 - Looduse vaatlemise järgi orienteerumine
 - Söödavate ja mitesöödavate taimede tundmine

- Söödavate ja mittedöödavate seente tundmine
 - Söödavate ja mittedöödavate marjade tundmine
 - Joogivee leidmine
 - Vee filtreerimine looduslike vahenditega
 - Varjualuse ehitamine hädaolukorras looduslike vahenditega
 - Lõkke süütamine kasutades süütevedelikku
 - Lõkke süütamine tikkude/tulemasina ja paberiga
 - Lõkke süütamine tikkude ja looduslike vahenditega
 - Lõkke süütamine tulepulga ja looduslike vahenditega
 - Lõkke süütamine ainult looduslike vahenditega
 - Iseendale esmaabi andmine kasutades esmaabipakki
 - Teisele esmaabi andmine kasutades esmaabipakki
 - Esmaabi andmine kasutades looduslike vahendeid
15. Kas sooviksite veel midagi lisada, milles Teil oskusi on seoses looduses hakkama saamisega?
16. Hinnake palun skaalal 1...5, kui huvitatud oleksite alljärgnevate oskuste õppimisest
- Kaardi ja kompassiga orienteerumine
 - GPS seadmega orienteerumine
 - GPS seadme seadistamine(kaartide leidmine, paigaldamine)
 - Telefoniga orienteerumine
 - Looduse vaatlemise järgi orienteerumine
 - Söödavate ja mittedöödavate taimede tundmine
 - Söödavate ja mittedöödavate seente tundmine
 - Söödavate ja mittedöödavate marjade tundmine
 - Joogivee leidmine
 - Vee filtreerimine looduslike vahenditega
 - Varjualuse ehitamine hädaolukorras looduslike vahenditega
 - Lõkke süütamine kasutades süütevedelikku
 - Lõkke süütamine tikkude/tulemasina ja paberiga
 - Lõkke süütamine tikkude ja looduslike vahenditega
 - Lõkke süütamine tulepulga ja looduslike vahenditega
 - Lõkke süütamine ainult looduslike vahenditega

- Iseendale esmaabi andmine kasutades esmaabipakki
 - Teisele esmaabi andmine kasutades esmaabipakki
 - Esmaabi andmine kasutades looduslikke vahendeid
17. Kas on veel mõni oskus, mida sooviksite õppida seoses metsas hakkama saamisega?
18. Kust oled omandanud teadmised looduse ja looduses hakkamasaamise kohta?
- ei olegi teadmisi
 - vanaemalt/vanaisalt
 - emalt/isalt
 - koolist
 - suvelaagritest
 - huviringidest
 - televiisorist (ellujäämissaadet)
 - internetist (blogid,youtube,koduleheküljed)
 - raamatutest
 - sõpradelt
 - ise õppinud/katsetanud
 - muu:
19. Kirjelda skaalal 1...5, kui oluliseks peate looduses hakkama saamise teadmiste edasi andmist noorematele põlvvedele?
20. Kes peaks vastutama selle ees, et noored saaksid looduses hakkama?
- kool
 - vanemad
 - vanavanemad
 - suvelaagrid
 - huviringid
 - meedia(televiisor, internet, raadio)
 - muu:
21. Palun hinda antud väiteid viie palli skaalal. 5 - nõustun täielikult, 1 - ei nõustu üldse
- Looduses olles saan kõigega hakkama.
 - Ootamatud olukorrad tekitavad minus paanikahoo.
 - Minu teadmised on piisavad, et looduses ellu jääda.
 - Kardan loodust ja hoian sealt pigem eemale.
 - Kui mu teadmised oleksid paremad käiksin looduses uitamas meelsamini

- Tunnen seeni väga hästi ja usaldan ennast seeni korjama.
- Tunnen hästi erinevaid marju, tean mida võib korjata.
- Tunnen hästi metsikuid taimi, tean mida hädapärast süüa
- Tuld ma kahjuks teha ei oska, ei hakka põlema ja kõik.
- Usun, et saaksin vajadusel hakkama varjualuse ehitamisega.
- Kui matkarajal kaob märgistus ära keeran otsa ringi ja lähen tagasi.
- Kui eksin metsa ära tean täpselt mida teha.
- Olen kindel, et ühe tikku ja noaga saaksin tule üles suurema vaevata.
- Kui mina või mu kaaslane saab metsas vigas, oskan pakkuda esmaabi.
- Oma lapsel ma kindlasti metsa minna ei luba!
- Minule ei ole keegi õpetanud kuidas tuld teha.
- Seenel käies kardan ära eksida.
- Vooluveekogudest joon vett ilma muretsemata.
- Kõik sinised marjad on söödavad.
- Metspipar on väga hea looduslik maitsetaim

Suur aitäh vastamast!

Lisa 2. Küsimustik 2

Bakalaureuse töö küsimustik Hinnang X- ja Y generatsiooni inimeste soovile saada teadmisi ja oskusi looduses hakkamasaamiseks läbi teenuse kasutamise.

Antud küsimustikule vastamine aitab välja selgitada, kas inimesed soovivad saada teadmisi ja oskusi kuidas looduses hakkama saada läbi vastavasisulise teenuse ostmise. Küsimustikule on oodatud vastama X- ja Y generatsiooni põlvkonnad, st. sünniaastad 1961-1981 ja 1982-2002. Ankeedile vastamiseks kulub 3 minutit.

Ankeedile vastamine on anonüümne ning vastuseid kasutatakse statistiliseks analüüsiks Alar Härm loodusturismi eriala bakalaureusetöös.

Suured tänud!

Alar Härm

alar.harm@student.emu.ee

1. Sugu:
2. Vanus:
3. Kas oleksid nõus ostma teenust, kus õpetatakse looduses hakkama saama?
 - jah
 - ei
4. Hinda skaalal 1...10, kui oluliseks pead looduses hakkama saamise koolituse, kui teenuse olemasolu turul.
5. Kui pikal järjest kestval koolitusel oleksid nõus osalema?
 - 1-2 tundi
 - 3-4 tundi
 - 5-8 tundi
 - 8-12 tundi
 - 12-24 tundi
 - kaks päeva üks öö
 - kolm päeva kaks ööd

- pikem koolitus
 - ei ole üldse huvitatud koolitusest
6. Kui palju oleksid nõus ellujäämisoskuste parandamise peale kulutama?
- vähem kui 50 eurot
 - 50-100€
 - 100-200€
 - 200-300€
 - rohkem kui 300 €
 - üldse ei ole nõus maksma
7. Kas eelistaksid, et koolitus oleks:
- Ei ole koolitusest huvitatud
 - Individuaalne (sina ja koolitaja)
 - Väikese grupiga (koolitaja + 3-4 klienti)
 - Suurem grupp (1 koolitaja + 10 klienti)
 - Suur grupp (2-3 koolitajat + 20-30 klienti)
 - Muu _____

Suur aitäh vastamast!

Lisa 3. Turu uuring. Ellujäämis kursused

1. Ellujäämisakadeemia <http://ellujaamisakadeemia.ee/>

Ellujäämisakadeemia teenus on ehitatud üles selliselt, et viia inimene oma mugavusstoonist välja. Ületada ellujäämine muudab inimese vaimselt tugevamaks ja seeläbi saab kursusest abi ka argipäevases elus. Kursus on üles ehitatud selliselt, et inimene õpiks toime tulema vaimselt rasketes situatsioonid.

Pakutavad kursused:

- 24 tundi kestvad kursused
 - Ellujäämine metsas

Õpitakse hakkama saama metsas 24 tunni vältel, kus ise tuleb saada sooja ja otsida vett. Lisaks õpetatakse kuidas looduses navigeerida. Hinna sees on söögi toorained, esmaabivahendid.

- Ellujäämine rabas

Õpitakse rabas liikuma, raba servas ellu jääma 24 tunni vältel. Õpetatakse, kuidas hakkama saama tõeliselt niiskes keskkonnas. Hinna sees on söögi toorained ja esmaabivahendid.

- Käed taskus kursus

Selle kursuse vältel õpitakse kuidas toime tulla ainult seljasolevate riietega. Kursus kestab 30 tundi. Õpitakse kuidas ehitada varjualust, teha tuld, otsida vett ja süüa.

- Kuue tunnine kursus ettevõtetele

Meeskondlik ellujäämiskursus, mis on üles ehitatud mängu kujul. Päeva vältel õpitakse erinevaid kasulikke nippe, kuidas looduses hakkama saada.

- Kursused lastele
 - Laste sünnipäev

Kolme tunni vältel matkatakse metsas, õpitakse tuld tegema, varjualust ehitama ja vett otsima.

- Ellujäämiskursus noortele

Vastavalt laste võimetele pannakse kokku ühepäevane koolitus.

2. Looduskasvatuse koolituskeskus <http://looduskasvatus.ee/>

Teenused on üles ehitatud 15-liikmelistele gruppidele.

- Otsi Otti
 - Kuruse eesmärgiks on õpetada lastele, kuidas ära eksimise korral käituda. Jääda paigale, olla nähtav, kuidas hoida sooja. Mõeldud lastele vanuses 4-12.
 - Hind 570 €
- Otsi Otti juhendajale
 - Õpetatakse läbi viima Otsi Otti koolitust.
 - Hind 570 €
- Ellujäämise baaskursus
 - 7 tundi kestev koolitus, mille vältel saadakse teadmisi kuidas looduses hakkama saada.
 - Hind 640 €
- Kohe metsa 24h
 - 24 tundi kestev koolitus, kus saab teadmisi ja oskusi, kuidas looduses hakkama saada.
 - 1100 €
- Robinsonaad 24h
 - 24 tundi kestva koolituse vältel toimub meeskonnamäng, kus võisteldakse erinevates looduses hakkama saamise oskustes.
 - Hind 1100 €
- Kohe metsa 40h
 - Kursuse vältel õpitakse 40 tunni vältel looduses hakkama saama ilma abivahenditeta. Kasutada on ainult seljas olevad riided ja kõik mis taskutesse mahub.
 - Hind 1300 €

3. Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sihtasutus <http://www.vvvs.ee/?1394>

- Päev looduses programm.

Programmi eesmärk on õpetada, kuidas iseseisvalt looduskeskkonnas hakkama saada ja ellu jääda. Õppeprogrammis õpitakse kuidas leida ja puhastada joogivett; orienteerumist loodusemärkide abil; lõkke valmistamist eri meetoditel; varjualuse ehitamist; alajahtumise vältimist ja abivahendite kasutamist ellujäämisel looduskeskkonnas. Programm on suunatud VI klassi lastele. Kestab 4h, grupi suurus 20-25 last.

4. Seiklusring <http://www.seiklusring.ee/kodu/ellujaamise-kursus-pealehele/>

Pakutav koolitus on kokku pandav vastavalt kliendi soovile. Üritus võib kesta 3 tunnist kuni mitme päevani. Kursule vältel õpitakse vajalikke oskusi looduses ellu jäämiseks.

ellujäämise kursus. kestvus alates 3h.

5. Siiliokas <http://www.siiliokas.ee/et>

Pakutav koolitus on võimalik kokku panna 3 tunnist kuni mitmepäevase koolituseni vastavalt kliendi soovile. Kursuse vältel õpitakse looduses hakkama saamiseks vajalikke oskusi.

6. Estlander <https://www.estlander.org/>

Ettevõtte korraldab erinevaid üleelamiskursuseid, mille kestvus on mõnest tunnis kuni ühe nädalani. Koolitusi korraldatakse kõigile, lastest kuni eriüksuslasteni. Pikaajalise kogemusega instruktorid on valmis koostama vastavalt kliendi soovile koolituse.

- Ellujäämine Erki Vaikrega
 - 24 tundi kestev koolitus, mille käigus õpitakse esmases ellujäämisoskused. Õpitakse tule tegemist ohutut liikumist looduses ja suuna määramist
- Ellujäämine linnas
 - Õpitakse kuidas katastroofi järel linnakeskkonnas hakkama saada. Kuidas leida vett, millest teha lõket, kuidas ehitada varjualust.
- Ellujäämispäev lastele
 - 4-6 tundi kestva koolituse vältel õpitakse kuidas ära eksimise korral käituda, mida teha vigastuse korral, kuidas orienteeruda, kuidas leida varjualune, kuidas teha tuld ja kuidas leida vett.

**Lihtlitsents lõputöö salvestamiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks
ning juhendaja(te) kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta**

Mina, Alar Härm,
sünniaeg 04.04.1990

1. annan Eesti Maaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud lõputöö
Looduses ellujäämine: X- ja Y-generatsiooni teadmiste ja oskuste võrdlus,
mille juhendaja on Tarmo Pilving,

- 1.1. salvestamiseks säilitamise eesmärgil,
- 1.2. digiarhiivi DSpace lisamiseks ja
- 1.3. veebikeskkonnas üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega
isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Lõputöö autor

allkiri

Tartu, 23.08.2019

Juhendaja(te) kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta

Luban lõputöö kaitsmisele.

(juhendaja
(kuupäev)

nimi

ja

allkiri)